

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Sovjeti kot zavezniki

»Mi imamo dovolj vzroka, da sprejmemo Ruse kar najtopleje, kajti k nam prihajajo iz zelo mrzle dežele.« Tako so govorili v Parizu ob priliki carskega obiska že v lepih predvojnih časih. Pa tudi nasledniki tedanjih Francozov so se prizadevali, da tudi naslednike kremeljskih oblastnikov, boljševike, vedno kar moč tople sprejmejo, da bi jih odtajali. In Angleži so zraven prijazno kimali. Spritno nove grozeče vojne je že vladalo splošno mnenje, da se bodo stari zavezniki iz leta 1914 zopet našli v istem taboru in angleško francosko vojaško odposlanstvo je v Moskvi pričakovalo tako rekoč le še podpis vojaške zveze, ko je Stalin svoje drage zapadne goste nemilo presenetil s podpisom sovjetsko-nemške zveze. To je bilo 26. avgusta lanskega leta. Ali je Sovjetija to storila iz ljubezni do Nemcev? Prav gotovo ne! Toda Hitler je ponudil več, kakor Francozi in Angleži. Hitler je toliko ponudil, da je ostal tako rekoč brez konkurence: več kot polovico Poljske in pristanek na sovjetske osvajače načrte nad baltskimi državami in na Finskem. To je bila tako velikanska in pred vsem za Sovjete dobičkanosna kupčija, da so spritno nje obnemeli celo mnogi nemški krogi. Protiboljševiška preteklost narodnega socializma je bila pozabljena, nova politična konjunktura je obema pogodbenikoma ohetala bajen dobiček.

Ze tedaj pa je Sovjetija nakazala novo smer v svoji politiki. Kominterneta kot matica svetovnega komunizma s svojo ideološko borbo, ki jo zanaša v vse države sveta lahko ostane in nadaljuje s svojim razdiralnim delom. Sovjetija kot država jo bo tudi z vso močjo podpirala, ker čim bolj so sosednje države notranje razkrojene, tem boljše za Sovjete. Toda Sovjeti kot državna celina v novem slučaju ne vodijo politike po ideoloških vidikih, ampak v prvi vrsti pod vidikom sovjetskega državnega imperializma. Zato je mirno Molotov segel v roker Ribbentropu in sklenil zvezo z Nemčijo, ker je to ustrezalo sovjetskemu državnemu imperializmu. Toda, ali se je v nadaljnjih mesecih to novo prijateljstvo med obema državama poglabilo? Ali se je celo stopnjevalo do vojaškega zavezništva? Ali je mar prišlo do novih pogodb, ki bi obsegale jugovzhodno Evropo?

Ce prebiramo besedilo zadnjega Molotovega govora, moramo reči: ne! Zunanji minister Molotov se je iz zahodnih velesil norčeval in je podal čisto neresnično in zlagano sliko o političnih dogodkih zadnjih treh let. A tudi za svojega najnovejšega prijatelja, za Hitlerjevo Nemčijo je pokazal mrzlo srce. Ista Sovjetija, ki je v komanditni družbi z Nemčijo svetovnemu proletariatu pripravila tako strašno gorje, ista Sovjetija je sedaj tudi Nemčiji zabrusila mirno v brk, da so za njo pri vsem njenem dejanju in nehanju izključno merodajni le njeni lastni interesi. Pogodbo s Hitlerjem torej Stalinu ni narekovalo nasprotje do zahodnih velesil ali prijateljstvo do Nemčije, tudi ne ideološki ozirom, ampak izključno le interes sovjetskega imperializma. Da Sovjetija Nemčiji v resnici ne zaupa, je pokazala izselitev baltskih in volinjskih Nemcev, ki gotovo ni bila prostovoljna. Nad Molotovim govorom v Nemčiji gotovo niso bili navdušeni, ker bi ga mogel kdo tudi tako tolmačiti, kakor da je sovjetsko-nemška zveza, vsaj kar se Sovjetov tiče, svojo nalogo že izpolnila. Omemba Besarabije v Molotovem govoru, kateri se Sovjetija ni odrekla, pa dokazuje, da bodo Sovjeti tudi v bodoče nadaljevali z imperialistično politiko.

Sicer je Molotov v svojem govoru poudaril, da misli Sovjetija v sedanji evropski vojni ostati nevtralna. Toda isto so sovjetski diplomati zatrjevali tudi pred zasedbo Poljske in pred napadom na Finsko. Ako Molotov zdaj ponovno zagotavlja nevtralnost, ga k temu bolj sili diktat dejanskega položaja, kakor ljubezen do mira. Sovjetska vojska se na Finskem namreč ni preveč izkazala, sovjetske železnice in ceste so v strašnem stanju in sami se pritožujejo nad neredom in pomanjkljivostjo svoje vojne industrije. Zaradi tega si Sovjetija kakšne velike vojne na jugu, kjer bi šlo za njene glavne vojaške in industrijske surovine, gotovo ne želi, kakor si tudi Nemčija že v letu 1939 ni želela vojne s Francijo in Anglijo, ampak le s Poljsko. Tako zdaj Sovjeti razglašajo nevtralnost, do tistega časa kajpada, ko bi svojo armado boljše izurili, dvignili svojo industrijo in spravili v red svoj promet. Zato od strani Sovjetov zaenkrat ni pričakovati kake pobude za novo vojno na njenih mejah. Medved potrebuje nekaj časa miru, da prebavi plen in da si izliže rane, ki jih je dobil na Finskem.

Vse to prav skrbno upoštevajo tudi v Londonu in Parizu, kjer jih je sama previdnost pri obravnavanju Sovjetov. Tudi od zavezniške strani ni pričakovati vojne pobude proti Sovjetom. Ali naj si nakopljejo novega sovražnika, ko še z Nemčijo niso opravili? Vsake sovražna akcija proti Sovjetom bi umljivo dovedla do takojšnjega tesnejšega sodelovanja Nemčije in Sovjetije, če ne kar do vojaške vzajemnosti. Prizadevanje zaveznikov ne gre za tem, da bi dobili Sovjete v zavezništvo, ker so z njimi že napravili hude skušnje. Toda hoteli bi Sovjetijo oddaljiti od Nemčije in ji ponujajo trgovinsko pogodbo, po kateri bi Sovjetija mogla Angležem in Francozom vse, kar želi, prav tako ali še za boljše ceno prodajati kakor sedaj prodaja Nemcem, katere moč in porast, tako pravijo Sovjetom na zahodu, more biti Sovjetom mnogo bolj nevarna, kakor pa sta Anglija in Francija.

Tudi je malo verjetno, da bi zavezniki — iz istega uvaževanja da ne ustvarijo skupne nemško-sovjetske fronte — hoteli kje na Balkanu odpreti novo fronto in novo bojišče. Miroljubnemu teženju balkanskih narodov bi to tudi najboljše ustrezalo.

Seveda pa so to pred vsem naše želje in naša pričakovanja. Kakšen obseg bo zavzela še sedanja vojna, ki je komaj v početku, pa nihče ne ve. Poostreitev blokade, ki jo zavez-

„Gospodarsko obleganje Nemčije“

Značilni glasovi o „novem načinu“ vojskovanja, ki ga hočejo zahodne velesile izvesti s pomočjo nevtralnih držav

Pariz, 5. aprila. AA. Havas: Francoski tisk smatra, da bo blokada, ki jo nameravajo zavezniki izvajati, pravo gospodarsko obleganje Nemčije. Blokada bo poostrena ter bodo sprejeti ukrepi za obleganje Nemčije z vseh strani.

Zavezniki so sklenili, naglašajo listi, da ne bodo priznavali več nevtralnosti držav, ki bi izvajale enostransko nevtralnost, vendar pa ne bodo zavezniki uporabljali proti nevtralnim državam ukrepov, ki bi bili v nasprotju s mednarodnim pravom.

»Matine« piše, da je blokada naperjena neposredno proti nemški vojski na bojnem polju. Vojski je potrebno železo, da se lahko bori. Vsaka tona železa, ki ga zavezniki ne bodo pustili v Nemčijo, predstavlja gotovo število granat in strojnih pušk, ki jih bodo nemški vojaki manj dobili. Na kraju pravi list, da so zavezniki spregovorili z nevtralnimi državami končno jezik, ki je možat.

List »Justice« pravi, da je spopad zaveznikov z Nemčijo imel doslej samo značaj diplomatske borbe. Francija in Anglija sta končno sklenili spreminiti način vojskovanja. Odločeni sta, da ne ostaneta več pri praznih besedah, ki prinašajo samo sovražniku koristi.

»Journal« izraža splošno mnenje, da je začela vojna kazati polagoma svoje pravo lice. Sedaj se izvaja blokada. Sovražnik bo moral prej ali slej kapitulirati. Ako bi nevtralne države tudi bile v stanju, tajno ali odkrito preskrbovati Nemčijo, bi bile vendar prišle prodajati blago, da bi lahko živele. Toda če nevtralne države žele prodati svoje blago, potem se morajo obrniti na one, ki ima zdravo valuto. Ker zavezniki razpolagajo z zdravim valutom in ker so gospodarji morja, bodo nevtralne države trgovale rajši z njimi.

Stališče Nemčije

Bern, 5. aprila. t. Havas: Švicarski listi poročajo iz Berlina, da so opazili značilne priprave za to, da bi Nemčija v bližnji bodočnosti razvila svojo moč, da pokaže, kako ne bo dovoljevala, da bi Anglija in Francija posegali v njene odnose z nevtralnimi državami. Nemčija ne bo dovolila proti nevtralcem nobenega dejanja, ki bi bilo v škodo nemškim koristim. Po mnenju nemških vodilnih politikov se nahaja sedanja vojna na izredno važni prelomnici.

Amerika prodaja Nemčiji s posredovanjem nevtralcev

V zvezi z ukrepi, ki bodo imeli za posledico poostreitev gospodarske blokade Nemčije ter nove ukrepe proti nevtralcem, ki so obtoženi, da dandanes uvažajo mnogo več iz Amerike samo zato, da bi mogli več prodajati Nemčiji, je ameriški list »New York Times« objavil pregled ameriškega izvoza v evropske države. V naslednjem objavljamo te številke:

New York, 5. aprila. t. Reuter: »New York Times« objavlja uradne podatke o ameriškem izvozu v evropske države v zadnjih mesecih. Po teh podatkih je izvoz iz Amerike v Nizozemsko v prvih vojnih mesecih od 1. februarja 1940 zrastel za 50,3% v primeru z izvozom v istih mesecih lanskega leta. Izvoz v Dansko je narastel za 29,2 odstotka, izvoz na Švedsko za 66,8%, izvoz v Norveško za celih 144,2%, v Sovjetsko Rusijo za 118,2%, v Italijo za 76,7%, izvoz v Belgijo za 18,8%. V mesecih od februarja dalje je dejansko samo izvoz v Sovjetijo nekoliko nazadoval, med tem ko je v druge nevtralne države le naraščal. Kam je šlo vso to blago? Gotovo v Nemčijo, piše »Times« in dodajajo, da ni čudno, če so zahodne velesile sklenile, da bodo temu »uvozu« po ovinkih v Nemčijo, napravile konec s primernimi ukrepi proti nevtralnim državam.

Kaj želi Nemčija od Romunije

Dolgotrajna pogajanja dr. Clodiusa v Bukarešti

Bukarešta, 5. aprila. t. Havas. Voditelj nemškega gospodarskega odposlanstva dr. Clodius, ki se nahaja že dalje časa v Bukarešti, razvija veliko delavnost. V ospredju stojijo vprašanja gospodarskega, trgovinskega in denarnostnega vprašanja. Nemška vlada je romunski vladi stavila predlog, naj se povišanje romunskega izvoza v Nemčijo doseže na ta način, da bi Romunija pristala na to, da se pri obračunavanju vrednost nem. marke zviša, kar bi imelo za posledico, da bi morala Romunija za isto vsoto mark poslati več blaga v Nemčijo. Na merodajnih romunskih mestih izjavljajo, da nemške zahteve ne bodo sprejeli z ozirom na to, da je že sedanja vrednost marke, ki velja pri romunskih obračunih z Nemčijo, daleč nad svetovno tržno vrednostjo nemškega denarja. Dr. Clodius

niki napovedujejo, more že prav v kratkem dovesti do novih nepričakovanih komplikacij, ki bi mogle zajeti ne le male države, ampak tudi velesile, ki sedaj stoje še ob strani. Pomladansko sonce kar ne more razpršiti megle negotovosti, v katero je zavita Evropa.

Italijansko mnenje o blokadi Nemčije

Rim, 5. aprila. AA. Diplomatični urednik agencije Stefani piše, da poostreitev blokade proti Nemčiji na škodo nevtralnih držav potrjuje, da zavezniki to vrsto gospodarskega obleganja ne smatrajo za odločilen element zmage, ker bi sicer začeli izvajati sistem, ki bi povzročil težje komplikacije. V stvari so zavezniki računali s pomočjo Sovjetske Rusije, ko pa te pomoči ni bilo, se je zavezniška blokada pokazala za nezadostno, kajti Nemčija lahko uvaža po milij volji blago iz Azije. Anglija je pretrpela tudi neuspeh, ko se ji ni posrečilo spraviti nemško javno mnenje proti sedanjemu vodstvu Nemčije. Resni angleški listi prinašajo s tem v zvezi vesti, da je duh odpora v Nemčiji zelo močan, da je ostala Nemčija v vojnem pogledu združena in da je Nemčija sedaj močnejša, kakor kdajkoli prej. Spori z njo se lahko rešijo edino na bojnem polju.

Nemčija uvaža skozi Vladivostok in Sibirijo

Diplomatski urednik »News Chronicle« piše o blago, poslanem v Nemčijo čez Vladivostok in pravi, da so pred kratkim prispelo po tej poti v Nemčijo znatne količine kavečuka. Ta kavečuk je kupila Japonska v Holandski Indiji in ga je nato izvozila čez Vladivostok po preksibirski železnici v Nemčijo. Mislijo, da je britanska vlada intervenirala pri vladi holadske Indije, da se ta trgovina ustavi.

San, Francisco, 5. aprila. b. Zavezniki so preprečili prevoz 4000 ton bakra, ki bi moral biti čez

General Ironside:

„Strah me je, če pomislim, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi nas bila Nemčija takoj napadla...“

London, 5. aprila. t. Reuter. Šef vrhovnega imperialnega generalnega štaba Anglije general Ironside je danes sprejel domače in inozemske časnikarje ter jim prebral daljšo izjavo, v kateri je dejal,

»da so zavezniške velesile Nemčiji od srca hvaležne za tišino, ki so jo uživale v zadnjih sedmih mesecih, tako da so mogle izpopolniti svoje armade. Strah me je in trepetem, če sam pomislim na to, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi nas bila Nemčija takoj v začetku z vso svojo silo napadla, ko mi dejansko nobene armade imeli nismo. Šele v zadnjih 14 dneh smemo reči, da smo prišli okrog ovinka in da smo sedaj popolnoma pripravljeni na vse, kar more priti.«

V mednarodnih krogih je izjava tega »molčnega« generala napravila najgloblji vtis in služi kot ponazoritev izjav, ki jih je dal angleški ministriški predsednik Chamberlain, ko je rekel, »da je Nemčija zamudila ugodno priliko«.

Italijanski tisk napoveduje velike letalske ofenzive na zahodni fronti

Rim, dne 5. aprila. b. V zvezi z okrepljenim delovanjem letalstva na zahodnem bojišču in na Severnem morju računajo po poročilih rimskega tiska francoski vojni krogi s tem, da bo prihodnje

Vladivostok poslan v Nemčijo. Sovjetska ladja, ki vzdržuje prometno zvezo med Sovjetsko Rusijo in San Franciscom po Tihem oceanu, ni hotela natovoriti bakrene rude, ker se boji, da je ne bi zavezniki zaplenili. Gre za prvo pošiljko bakra iz rudnika Orizone. Navzlic temu pa se pošiljajo velike množine bakra v Vladivostok. Agenti skušajo nagovoriti razna podjetja, ki naj bi prevzela prevoz bakrene rude po Tihem oceanu do Vladivostoka.

Posveti v Belgiji

Bruselj, 5. aprila. t. Havas: Zunanji minister Belgije, Spaak, je zaporedno sprejel poslanike, ki služujejo po nevtralnih državah, kakor tudi one, ki so nastavljeni pri vojskujočih se velesilah. Spritno poostreitev blokade Nemčije, ki prizadene tudi belgijsko zunanjo trgovino, hoče belgijska vlada imeti popolnoma jasno sliko o položaju drugih nevtralnih držav, kakor tudi pregled v dejanskem vojaškem položaju pri vojskujočih se državah, da bo mogla sprejeti potrebne sklepe v obrambo svojih koristi. Poslanik Requette je v tej zvezi izjavil, da se Belgija dobro zaveda, da bi pomenil poraz Anglije in Francije veliko nevarnost za Belgijo. V tako velikanski borbi, kot je sedanja, je potrebno, da je tudi Belgija pripravljena na žrtve. Toda Belgija je dosti močna, da ji ni treba suženjsko kloniti hrbtna pred dogodki.

Minister Konstantinovič v Parizu

Pariz, 5. aprila. b. Prihodu jugoslovanskega ministra za industrijo in trgovino Konstantinoviča pripisujejo tukajšnji dobro poučeni krogi velik pomen.

tedne letalstvo vojskujočih se velesil prešlo na odločnejše borbe, ki ne bodo imele le oglednega značaja. Bržkone bo prišlo do letalske ofenzive z obeh strani, da se končno pomerijo nasprotniki v zraku. S tem pa bo vojna prešla v novo stopnjo, v kateri bodo vojskujoče se države skušale sprčiti do izraza premoč v letalski vojni.

Italijanski vojni kritik general Cabiatti dvomi, da bo poostreitev blokade mogla dati sedanji vojni novo lice. Ker pa smatra, da vojskujoče se sile iz številnih razlogov ne morejo še naprej prenašati sedanjega zastoja vojnih operacij, pravi: ena in druga stranka iščeta način, da preide na resnejše vojne operacije, pri čemer pa se hočeta še vedno izogniti oboroženemu spopadu glavnih vojnih sil. Morda se bo s sistematičnimi ofenzivnimi akcijami letalstva le našla rešitev iz sedanje težkega položaja vojne taktike.

Slovenci spadamo samo v Jugoslavijo

Naša pripomba k debati o zemljevidu o »srečnejši Evropi«

— Mnogo prahu je v evropski javnosti dvignil zemljevid, ki je bil ob priliki Wellesovega obiska v kabinetu bivšega finančnega ministra in sedanjega predsednika francoske vlade Reynauda in ki baje predstavlja bodočo ureditev Evrope po sedanji vojni.

Nočemo se spuščati v spor, kaj predstavlja ta zemljevid in kdaj je nastal, toda odločno moramo poudariti, da slovensko področje niti celotno niti deloma ne spada in ne sme nikdar priti v kakršno koli novo Avstrijo. Slovenci spadamo samo v Jugoslavijo, nikjer drugod nam ni mesta. Prepričani smo, da v tem oziru soglašajo z nami brez izjeme vsi Jugoslovani.

(Glej članek o zemljevidu na 3. strani.)

Zagrebska vremenska napoved: Nespremenljivo.

Zemunska vremenska napoved: Spremenljivo vreme, v glavnem oblačno s kratkimi plohami, posebno v zahodni polovici in v severnih krajih, drugod bo pa temperatura precej visoka

Politični zapiski

Vprašanje občinskih volitev

O novem zakonu, oziroma redu občin piše »Obzore«, da je gotovo, da bo kmalu izšla uredba o občinskih volitvah in da bo določeno, da se volitve za mestne in vaskne občine izvedejo istega dne. Kar se tiče časa, pa ni verjetno, da bi bile volitve pred jesenjo. Minister dr. Budisavljevič je izjavil ob svojem prihodu v Novi Sad, da je naredba že gotova, da pa se tiče samo tistega dela občinskega zakona, ki govori o načinu volitev občinskih odbornikov. Volitve občinskih odborov bodo tajne in po proporcionalnem listumu. (Belgrajska »Pravda« pa prinaša vest, da bodo občinske volitve že maja meseca, kar se ne zdi verjetno.)

»Jutarnjemu listu« pa poročajo iz Beograda, da na merodajnem mestu vesti o občinskih volitvah niso potrdili. Srbsko-hrvatski listi pa pišejo dalje o teh volitvah, ki da bi se morale izvesti in obenem spremeniti občinski zakon.

Ugibanja

Belgrajska »Pravda« piše o političnem položaju med drugim sledeče: »V zvezi z zbiranjem radikalov in v zvezi z govorom g. Cvetkovića se izve v političnih krogih še ena zanimivost, namreč prisotnost ministrov dr. Laze Markovića in Božidara Maksimovića na sestanku senatorjev JRZ, ki je imelo globlje razloge, nego samo solidarnost s politiko današnje vlade. Gg. Cvetković, dr. Marković in Maksimović, ki se nahajajo izven svoje matice in so potem, ko ni uspel poizkus zedinjena radikalnih frakcij, med seboj združeni v skupni politiki vlade, naj bi osnovali Jugoslovansko radikalno stranko ter z njo šli na volitve. Ta nova stranka bi bila razširjena JRZ, to se pravi, da bi v njej nadalje ostali dr. Anton Korošec in dr. Džanfer Kulenović s svojima strankama.«

»Jutarnjemu listu« poročajo iz Sarajeva sledeče: »Kakor poročajo iz vodilnih krogov JRZ, sta pravosodni minister dr. Laza Marković in naučni minister Boža Maksimović vstopila v JRZ. Ta njihov korak je izrazil veliko zadovoljstvo v frakcijah radikalne stranke v Sarajevu.«

Vse to objavljamo v informacijo z največjo rezervno.

Razcepljenost srbskih strank

Belgrajski »Političko-ekonomski vesnik« prinaša članek, v katerem se peča z razcepljenostjo srbskega političnega strankarskega življenja. Med zemljoradniki — pravi — so 3 struje: dr. Gavrilovića, Dragoljuba Jovanovića in Voje Djordjevića. Radikalni imajo 5 skupin: Cvetkovićevo, Ace Slanojevića, dr. Laze Markovića in Bože Maksimovića, ki sta v vladi, ter nedavno prijavljena skupina dr. Stojadinovića. Pravijo pa, da ima tudi dr. Voja Janjić svojo struo. Stranka demokratov, ki jo je vodil Ljuba Davidović, ima 5 struj: Bože Markovića, dr. Ivana Ribara, profesorja Ilića, dr. Milivoje Jovanovića-Buca in Zike Rafajlovića. A tudi Grol, Vlatić in Dukana hodijo svojo pot. Če upoštevamo še razne borbe, zbornice, samostojne demokrate in JNS, potem je politično življenje med srbskim ljudstvom kaj raznolično in mnogobaro, ter je razumljivo, da mnogi kličejo k večji koncentraciji strank.

Srbski listi se zadnji čas sploh veliko pečajo z vprašanjem razcepljenosti Srbov v toliko strank. Razen »Političko-ekonomskega vesnika«, se bavi z njim tudi zagrebški »Jutarnji list«, ki v uvodniku ugotavlja, da v srbskem delu Jugoslavije ni nič manj kot 18 političnih strank in struj, ki se bore za zaupanje ljudstva. Če bi bil srbski narod dvajsetkrat večji kakor je, ne bi imel potrebe po tolikih strankah, izmed katerih se mnoge ne razlikujejo niti po programu, ampak samo po osebah, ki jih vodijo. Tolikšno število strank — pravi list — od katerih so mnoge sploh brez idej, otežuje ureditev naših notranjih razmer. Tolike stranke ljudstvo samo begajo, tako, da težko pride do izraza njegova prava volja.

Nova revija

Izšel je prvi zvezek »Jugoslavensko-madžarske revije«, ki bo izhajala vsak tretji mesec v Budimpešti in Belgradu. Na uvodnem mestu je članek barona Györgya, izrednega poslanika in opolnočnega ministra Madžarske v Belgradu. Poslanik pravi med drugim:

»Zadnji dogodki so dokazali, da mali narodi lažje zavarujejo svojo neodvisnost in svobodo odločevanja, ako se zedinijo v korist dosege skupnih ciljev. Dejstvo, da obe državi želita ostati izven sedanjega vojne, je naravno zblizalo Jugoslavijo in Madžarsko. Postavlja se vprašanje, kako bi se ta cilj mogel najbolje in najuspešneje doseči? Ker se misel bloka nevtralnih držav, ki bi objemal vse zemlje jugovzhodne Evrope, ni mogla uresničiti, je kot edina rešitev ostala možnost dvostranskega zblizanja. Jugoslavija in Madžarska sta bili prvi, ki sta to potrebo razumeli in brez odloga stopili na pot medsebojnega razumevanja in sodelovanja. Izbojstaje odnošajev med obema državama so pozdravili vsi, posebno pa velike sile, s simpatijami, ker danes ni države, ki bi ji bilo v korist, če bi prišlo do kritičnega položaja na evropskem jugovzhodu.«

Govorec o manjšinskem vprašanju pa pravi György, da Madžarska lahko z veseljem ugotavlja, da pri jugoslovanski vladi obstoja razumevanje in dobra volja, da bi se njen položaj popravil. Članek je napisal tudi jugoslovanski poslanik v Budimpešti Svetozar Račić. Med članki je tudi odlomek iz svetovno znane drame »Človeška tragedija« od Imre Malachy; prevod je od Svetislava Stefanovića. Madžarska želi tudi v Belgradu in Zagrebu osnovati svoje kulturne institucije.

Smrt srbskega časnika

Belgrad, 5. aprila. AA. Po daljši bolezni je sredi umrl v občinski bolnišnici častnik Viktor Rupčić. Pokojnik se je rodil v Sarajevu leta 1893. Tam je tudi končal učiteljske. Se kot dijak se je odlikoval v vseh mladinskih nacionalnih gibanjih. Pri mladinskem veleizdajalskem procesu v Sarajevu je dobil tri leta ječe, ki jih je preстал v Zenici. Po vojni je pokojni Rupčić postal učitelj v neki bosanski vasi, a je kmalu dal slovo temu poklicu in se posvetil častništvu. Kot kulturni in zelo načitan žurnalst je odlično poznavalec tujih jezikov je pokojni Rupčić kmalu zbudil pozornost. Sodeloval je pri sarajevskih dnevnikih. Zadnjih deset let je prebival v Belgradu kot dopisnik raznih listov, nekaj časa je bil pa tudi urednik Agencije Avale. Pogreb bo v soboto, 6. t. m. ob 4 urah.

Sloveniji avtonomijo!

V našem listu z dne 3. aprila smo zabeležili, da se je pred gotovim časom od hrvatske strani čulo, naj bi Slovenci svojih zahtev o banovini Sloveniji ne izrekli preveč na glas, dokler ne bo v celoti rešeno vprašanje banovine Hrvatske in njene finančne avtonomije. Potem pa so govorili ti hrvatski glasovi, da tudi Hrvati odobravajo slovenske zahteve. Zdaj je banovina Hrvatska dobila tudi svojo finančno avtonomijo. Napočil je torej čas, da se lotimo še drugega vprašanja, ki je v njem zapadeno stara zahteva slovenskega naroda, ki se kratko glasi: »Avtonomija Slovenije!«

»Hrvatski dnevniki« z dne 5. aprila nam odgovarja tole: »Ni povsem točno, da so se od hrvatske strani slišali ravno taki glasovi. Bilo je samo rečeno, da bi morali Sloveni podpirati hrvatske zahteve, ker bi tedaj tudi njihov položaj bil lažji.

Slovenija bi mogla skorajda avtomatično priti do vseh pravic, kakor tudi Hrvatska. Kar se nas Hrvatov tiče, bi se mogla že 26. avgusta ustanoviti banovina Slovenija. Sicer pa vprašanje banovine Hrvatske še ni končno rešeno, ker smo Hrvati uresničili samo en del svojih narodnih pravic.«

Nočemo se spuščati v razlaganje o tem, če je naša trditev popolnoma točna ali ne, ampak pomenimo in poudarjamo samo to, da je slovenska javnost in slovensko časopisje, ki pripada bivši SLS, najbolj lojalno in vseskozi odkrito podpiralo hrvatske zahteve, tako kakor nikjer drugje v državi. Zato z vso gotovostjo in s popolnim zaupanjem računamo na to, da bo zdaj tudi Hrvatska podpirala slovenske težnje do njihovega končnega uresničenja.

Donava prebila železniški nasip Novi Sad-Sombor

10.000 prebivalcev brez strehe — Škoda ogromna

Belgrad, 5. aprila. m. Ogromne povodnji Donave in drugih rek v Banatu se vedno grozijo uničiti bogata mesta in vasi Vojvodine. Največ groze in strahu pri letošnjih poplavih je brez dvoma doživelo vse mesto Novi Sad, kjer je Donava včeraj ponoči prebila železniški nasip na progi Novi Sad-Sombor ter nepričakovano udrla v veliko predmestje Novega Sada v Adamićevo naselje, ki šteje nad 2000 malih hiš.

Šele danes je mogoče dobiti pregled o tej veliki nesreči. V tem predmestju živi okoli 10.000 ljudi, ki so bili pripravljeni na katastrofo in ki tudi niso mogli misliti na to, da bodo morali v nekaj urah zapustiti svoje domove. V tem predmestju stanujejo največ mali ljudje, delavci, obrtniki, mali uradniki itd., ki so si tekom leta s težkimi žrtvami zgradili svoje domove. Nepričakovano je predmestje udrla v ulice in hiše deroča voda, ki si je napravila pot skozi poškodovani železniški nasip in rušila vse pred seboj. Ljudje so v prvem strahu pobrali, kar je bilo pri roki, tako dele pohištva, obleke, perutnino, živino in vse vse vlekli s seboj in zbežali proti središču mesta. V tem trenutku je Novi Sad sredi noči nepričakovano odživel. Vojaki, mornarji, reflektorji, čolni in na tisoče ljudi, vse je drlo proti železniški progi Novi Sad-Subotica, da pomaga in rešuje, kar se rešiti da.

Vojaki, posebno rečna mornarica, so požrtovovalno čolnarji po deroči vodi skozi ulice ter so pomočjo reflektorjev iskali ljudi po hišah do pasu v vodi, ki niso mogli v pravem času zbežati. Prebivalci, ki jih je mobilizirala oblast, so bili poslani na železniški nasip na progi Novi Sad-Subotica. Poklicani so bili tudi vojniki pionirji iz Šabca, da pri reševanju pomagajo. Do tega nasipa je namreč udrla voda in je danes ta nasip edina obramba Novega Sada pred ogromno naraslo Donavo.

Ta nasip se sedaj z vsemi silami utrjuje in počišuje. Na tisoče delavcev, članov raznih organizacij in visokošolci pomagajo pri tem delu. Vse predmestje mesta in Adamićevo naselje je namreč 1 do 2 metra globoko pod vodo. Hiše pokajo pred razdiralno silo. Voda je doslej porušila nad 800 hiš. Vsek čas se sliši grozno pokanje, ko se ruši hiša za hišo. Skoraj 10.000 prebivalcev tega kraja je ostalo brez strehe.

Banska uprava v Novem Sadu je izdala uredbu, da se ukine do nadaljnjega pouk na vseh šolah. Šolska in druga javna poslopja so se začelo odstopila poplavljenec. Na kolodvoru so prazne vagonne odstopili poplavljenec, ker v mestu ni bilo dovolj prostora. Med poplavljenici je veliko ljudi in otrok zbolelo na gripi, ker so se včerajšnjo noč v vodi prehladili. Bolnišnica v Novem Sadu je polna teh revežev, celo v hotelske sobe so jih morali posiljati, ker bolnišnica nima dovolj prostora.

Vsi vlaki, ki vozijo v Novi Sad proti severu, to je v Subotico, Sombor, Petrograd, Sento, so do nadaljnjega ukinjeni. Promet za Madžarsko se vrši sama na progi proti Vinkovcem.

Zaradi predora nasipa je Donava poplavlila v Novem Sadu tovarni kolodvor, kurilnico in železniško delavnico. Železničarji so z veliko požrtovovalnostjo popravili material pred deročo vodo in ga pravočasno umaknili na varna mesta. Samo težke lokomotive, ki so v poplavi, gledajo iz vode. Poplavljen je tudi vojaško letališče in poslopje okoli njega, ki so ga pravočasno izpraznili. Voda stoji do 1 meter visoko.

Včeraj popoldne je gradbeni minister dr. Krek obiskal Sremske Karlovice ter je od narasle Do-

nave poškodovana državna asfaltirana cesta Belgrad-Subotica. G. minister je nato odpotoval v Novi Sad, kjer si je na licu mesta ogledal poplavljen dele mesta obrambne nasipe ter izdal potrebne ukrepe ter se nato pozno ponoči vrnil v Belgrad.

Tudi Smederevo poplavljen

Iz Smedereva poročajo, da ogromna voda še dalje poplavlja ulico za ulico. Del poplavljenecv se je izselil v prazne železniške vagonce, katerih kolesa se nahajajo v vodi. V okolici Smedereva je visoko stanje Donave napravilo po poljih zelo veliko škodo. Pričakuje se, da voda še 14 dni ne bo veliko upadla, da bi se moglo ponovno obdelati polja in vrtove.

Mesta ob Tisi, Tadišu in Begeju se še vedno

Asfaltiranje slovenskih cest

Belgrad, 5. apr. m. V smislu sklepa ministrskega sveta je gradbeni minister dr. Krek podpisal odlok, da bo banska uprava v Ljubljani v lastni režiji asfaltirala sledeče banovinske ceste v Sloveniji: št. 112 Kranj—Korica in št. 113 Britof—Kokrica—Naklo. Ta dela bodo stala 3.383.640 dinarjev. K izvedbi del prispeva dve tretjini država, eno tretjino pa banovina, ostalo pa cestni odbor.

Časnikarska uredba

Belgrad, 5. aprila. AA. Minister za socialno politiko bo imel 8. aprila t. l. ob 10 dopoldne konferenco o časnikarski uredbi. Konferenci bo predložen kot osnova za razpravo načrt uredbe o časnikarjih, ki ga je izdelala centralna uprava JNU skupaj z vsemi časnikarskimi organizacijami v kraljevini Jugoslaviji. Konferenca se bodo udeležili zastopniki društva lastnikov listov in JNU.

Zbiranje starega železa

Belgrad, 5. apr. m. Prihodnji teden se bo sestel posvetovalni odbor za kovinsko industrijo ter se bo razpravljalo o izdelavi uredbe v organizacijah zbiranja in prodaje starega železa. Za zbiranje železa se bo moralo imeti dovoljenje. Predvideva se, da bodo v uredbi določene minimalne cene za nakup in maksimalne cene za prodajo starega železa.

Obsodba sodišča za varstvo države

Belgrad, 5. aprila. m. Danes je bila pred državnim sodiščem za varstvo države razprava proti Jakšu Petanoviću, ki je meseca novembra lani ustrelil starejšo XI. četrti uprave mesta Belgrada Miodraga Jankovića. Obsojen je bil na šest let težke ječe in trajno izgubo častnih pravic.

— Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled zaprtja očisti ena do dve čaši naravnega »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30474/33.

Zborovanje mladine JRZ

Govor vladnega predsednika Cvetkovića

Belgrad, 5. aprila. m. V političnem oziru je bil danes važen sestanek širšega glavnega odbora mladinske organizacije JRZ. Na sestanku so prisli zastopniki vseh banovinskih odborov. Poseben pomen sta sestanku dala predsednik stranke Cvetković ter predsednik senata in prvi podpredsednik stranke dr. Korošec, ki sta se prav tako udeležila sestanka. Nadalje so se sestanka udeležili gradbeni minister dr. Krek, prometni minister inž. Bestić, minister za telesno vzgojo Tomić in bivši minister Jovan Altiparmaković.

Na sestanku so zastopniki preosnovanih banovinskih odborov podali poročila o stanju mladinske stranke organizacije po posameznih banovinah. Iz vseh poročil je razvidno, da so se mladinske stranke organizacije povsod okrepile pri povsod razvijajo živahno delovanje. Predsednik glavnega odbora mladine JRZ dr. Pirc je na sestanku pred govorom Cvetkovića prav tako podal obširno pregledno poročilo o delovanju mladinske organizacije od ustanovitve do zadnjih dni. Po svojem govoru je dr. Pirc med drugim poudaril, da je iz mladinskih strankinskih organizacij izpadlo vse ono, kar ni bilo zdravega. Nato je govoril o bodočih nalogah, ki čakajo stranko mladino. Izvajanja predsednika dr. Pirca so navzoči delegati sprejeli z velikim odobravanjem.

Dr. Pirc je nato dal besedo predsedniku vlade Cvetkoviću, ki je imel nad poldrugo uro trajajoči govor. Izvajanja Cvetkovića so delegati večkrat prekinjali s ploskanjem. Cvetković je v svojem govoru prav tako podal pregled političnega položaja v državi od leta 1935, ko je JRZ zamenjala prejšnji protijudski re-

žim, pa vse do zadnjih dni, do sklenitve sporazuma s Hrvati. Začel je z deklaracijo, ki nosi v glavnem dve obelileži: likvidacijo preteklosti ter uvedbo novega stanja.

V razvoju življenja stranke je Cvetković omenil tudi notranji spor v stranki, ki je nastal zaradi osebnih klike, zaradi kluba prilivancev, ki so gojili kult osebnosti, ne pa ideologije stranke. Strankin program je vedno poudarjal svobodno politično življenje. Zaradi tega so gotovo trpele tudi vse strankine organizacije, tudi mladinske. Toda vsi ti spori so že zdavnaj odstranjeni in stranka stopa v novo življenje, ki ga črpa iz strankinega programa. Zaradi tega se je danes sestel tudi širši glavni odbor mladinske stranke organizacije, da mladina položi račune o svojem dosedanjem delu in da dobi navodila za novo, še živahnejše delo, ki se mora občitati na terenu, tako da bo stranka močna in da bo lahko računala na zdravo in dobro organizirano mladino, ki bo lahko mirno čakala nadaljnjega razvoja notranjepolitičnega življenja v državi. Nazadnje je predsednik Cvetković mladini svetoval, naj v glavnem ostane harmonično sodelovanje med mladino in organizacijami starejših članov. Izvajanja Cvetkovića so vsi navzoči delegati vzeli z odobravanjem v vednost ter so tako njemu kakor tudi podpredsedniku stranke dr. Korošcu in ostalim ministrom priredili tople ovacije.

Predsednik vlade Cvetković je imel v teku dneva več političnih razgovorov v svojem kabinetu s posameznimi ministri. Med drugim je imel tudi daljšo konferenco s socialnim ministrom dr. Budisavljevičem, ki je imel danes več sestankov z Vildermom in Krnjevičem, ki sta davi prispela v Belgrad.

uspešno branijo pred povodnjo. Na močnih nasipih, ki se še vedno utrjujejo, je zaposlenih na tisoče ljudi.

V Belgradu neizpremenjeno

V Belgradu in Zemunu je stanje neizpremenjeno. Naraslanje Save se skoraj ne opaža več. Po vseh prometnih ulicah od kolodvora do pristanišča je mestna občina ponosila lesene hodnike in na ta način omogočila prebivalstvu teh ulic, da morejo iz hiše. Stevilne trgovine in gostilne v Karadjordjevi ulici so si napravile iz lesene hodnike, mostove v svoje lokale in skladišča. Tovorni promet v tej ulici je zelo živ in se vrši na čolnih. Nekateri trgovci so si pred lokalom zgradili pol metra visok zid, ki preprečuje dohod vode k lokalu.

Stanje vod

Po poročilu hidrotehničnega oddelka gradbenega ministrstva je v zadnjih 24 urah Donava v svojem gornjem toku na področju naše države upadla povprečno za 10 cm. Pri Novem Sadu je voda narasla tekom današnjega dne še za 4 cm, pri Zemunu za 3, pri Pančevu za 2 cm. Reka Tisa na madžarski strani upada, na našem področju pa je tekom današnjega dne narasla za 17 cm. Včerašnje mišljenje se je uresničilo, da bo Donava do izliva Tise upadla, naprej pa bo narasla. Na reki Tamišu voda upada. Sava je tekom dneva pri Šabeu upadla za 8 cm, pri Belgradu pa je narasla za 1 cm.

Minister dr. Krek v poplavljenem ozemlju

Belgrad, 5. aprila. AA. Včeraj popoldne se je gradbeni minister dr. Miha Krek odpeljal v Sremske Karlovice, da si ogleda poškodovani del državne ceste in poplavljeni del mesta, kjer je mnogo hiš pod vodo, nekatere so se pa celo podirle. Minister se je ob 16 pripeljal v Novi Sad in si takoj ogledal železniški nasip subotičke proge, ki pomeni glavno obrambno črto mesta. Minister se je ogledal tudi druge obrambne naprave, nato je pa imel v banovnem kabinetu konferenco, ki so se je udeležili razen bana tudi ravnatelj železniškega ravnateljstva, mestni župan in zastopniki vseh novosadskih uradov. Pozno ponoči se je minister dr. Krek vrnil v Belgrad.

Banket italijanski operi

Belgrad, 5. aprila. m. Belgrajski župan Djuričić je danes priredil slovesen banket na čast članom italijanske opere v Vojem domu. Banketu so prisostvovali številni člani belgrajkega gledališča, med drugimi tudi Josip Rijavec. Belgrajski župan je v svojem govoru pozdravil italijanske goste in se jim zahvalil za lepo podajanje italijanske umetnosti. Med drugim je dejal: »Zares je užitek, da lahko v naši eredini pozdravimo in ploskamo velikim umetnikom italijanske opere. Institut za italijansko kulturo, ki je bil pred kratkim ustanovljen v prestolnici, je s tem napravil veliko propagando za italijansko kulturo in za čim tesnejše kulturne stike med Jugoslavijo in Italijo.« Za pozdrav se je zahvalil v imenu italijanske operne skupine Antonio Lamponi.

Senator Balbino o Jugoslaviji

Belgrad, 5. aprila. m. V salonu hotela »Majestic« je danes sprejel univerzitetni profesor v Rimu Giuliano Balbino predstavnik belgrajkega tiska, s katerimi se je nad eno uro razgovarjal o jugoslovansko-italijanskih kulturnih stikih. Med drugim je Balbino izjavil: »Jugoslavija je zemlja bodočnosti, zemlja ne statičnega, ampak dinamičnega obelileža, ki mora odigrati še pomembno vlogo v evropski zgodovini. Smatram, da jugoslovanski narod predstavlja to, kar je najkonkretnjega v slovenski duši. Slovenska duša se odlikuje po ljubezni do širokih obzorij, dočim ljubi italijanska mentaliteta dobro zaštrane meje. Stik obeh različnih duš prispeva tako posamič kakor tudi vzajemno k duhovnemu razvoju in želim, da lahko pri tej idealni rekonstrukciji sodelujeta.« Balbino je imel sredi ob pol sedmih predavanje v institutu za italijansko kulturo o zgodovini italijanske drame.

Nemška knjiga v Zagrebu

Zagreb, 5. aprila. b. Sredi je tiskovni referent pri nemškem generalnem konzulatu Mitterhammer sprejel predstavnik zagrebaškega tiska v zvezi z otvoritvijo razstave nemške knjige v Zagrebu, ki bo jutri ob 11 dopoldne. Na tej izložbi bo razstavljenih 3500 najznačilnejših del, med njimi tudi unikati naše knjige, tiskane v Nemčiji.

Velika nesreča

Zagreb, 5. aprila. b. Davl se je v bližini Zagreba pri vasi Goljak-Bizek zgodila strašna nesreča. Tovorni vlak je naletel na progi na kmečki voz. Na njem je bilo deset oseb, večinoma žen. Pri udarcu je lokomotiva konja popolnoma razsekala, ubila eno ženo, eni odrezala noge ter ranila štiri žene, ki so jih takoj prepeljali v bolnišnico.

Napredovanja na mešč. šolah

Belgrad, 5. aprila. m. Napredovali so ti-le profesorji na meščanskih šolah: v 5. pol. skup. Ferdo Vigoles v Veliki Kikindi, Valerija Ivanec v Brezicah, Ciril Kopitar v Ljubljani, Edgar Vončina, upravitelj meščanske šole v Trzinu, Vladislav Vanić v Ribnici, Fortuna Turk v Ormožu, Jozica Škrjanec v Zagorju ob Savi, Milan Žun v Ljubljani, Milena Pehani v Ljubljani, Marija Lešnik v Ptuj, Jospina Mlačnik v Mariboru, Ladislav Rojec v Litiji, Karel Kirar v Mariboru, Alojzija Cerar v Mariboru, Marija Stopar v Mariboru, Janko Černut v Št. Vidu, Viktor Rom v Celju, Filip Vrečko v Zalcu, Danica Melihar v Kranju. Upokojeni so: Eliza Hrom, učiteljica pri Spodnji Sv. Kungoti, Helena Likar v Ljubljani, Maks Dominkuš v Cenu pri Ljutomeru.

Francoski minister za blokado izjavlja

London, 5. aprila. t. Reuter. Francoski minister za blokado Monnet je danes prišel v London, kjer bo imel daljše razgovore z angleškim blokadnim ministrom Crossom. Francoski minister je sprejel časnike in je po svojem razgovoru s svojim angleškim tovarišem izjavil:

»Nobenega dvoma ni, da nemški težki industriji že zelo primanjkuje surovine, tako da je morala uvesti brezposelne dneve v nekaterih industrijah. Naša blokada je močno orožje, ki jemlje nasprotniku moč in ki ga pripravljamo, da sprejme zadnji odločilni udar. Zavezniki nočejo tlačiti nobenega svobodnega naroda, toda ker smo tudi mi svobodni narodi, ki se borimo za svojo svobodo, imamo pravico, da uporabljamo vsa sredstva, da to vojno zaključimo s čim manj krvnimi žrtvami.

Blum je 1. 1936 povzročil prelom med Italijo in Francijo

»Popolo d'Italia« o pogojih za obnovo prijateljskih odnosov

»Slovenski dom« poroča: V pariškem dnevniku »La Liberté« je izšel sredi preteklega meseca zanimiv članek enega najuglednejših francoskih diplomatskih časnika, Bertranda de Jouvenela, ki je bil do začetka sedanjih vojn dopisnik raznih pariških dnevnikov in tednikov za Srednjo Evropo. V časih, ko se je začela avstrijska drama, je Jouvenel dostikrat zaneel poklica pot v Rim. Jouvenel je dober prijatelj italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija, ki mu je večkrat zaupal, kako važno politično naročilo.

V omenjenem članku Jouvenel poroča dobesedno, kaj mu je 1. junija 1936 izjavil Mussolini z naročilom, naj to izjavo sporoči tedanjemu ministrskemu predsedniku in voditelju francoske ljudske fronte, Blumu. Danes je jasno, da je bil Blum s svojo nerazumljivo, Nemčiji na tihem prijazno, proti Italiji pa odkrito sovražno politiko tisti, ki je pripomogel, da se je Italija ločila od Francije in sklenila zvezo z Nemčijo, kar je rodilo in bo še rodilo nedogledne posledice za Evropo. Kričeč dokaz za Blumovo krivdo je tudi ta Mussolinijeva izjava.

Mussolini je Jouvenelu tedaj dejal, da se želi s Francijo pogajati za politično sodelovanje brez ozira na to, kakšen je francoski notranji red in kakšna je francoska vlada. Dejajle je takole:

»Zahtevam, naj Francija prizna naše cesarstvo v Abesiniji. Francija pravi: Jaz sem bil tisti, ki sem spravil Italijo v svetovno vojno na strani Francije. Ljubim vašo državo.

Obljubljam nekaj stvarnega. Zaradi nemarnosti in slabosti ste Francozi pustili, da je Nemčija spet zasedla Poljsko. Nemci ga bodo utrdili. Vi ne boste več mogli posredovati v Srednji Evropi. S sodelovanjem, ki ga obljubljam Franciji, vam dam edino sredstvo, ki ga boste odslej imeli za poseg v Srednjo Evropo. Češ Pijemont boste s pomočjo italijanske vojske lahko šli braniti Češkoslovaško. In to je edina možnost za njeno obrambo.

Z vami bom branil Češkoslovaško jaz. Z mano boste vi branili Avstrijo. Ni drugega sredstva, da ustavite osvajanje Srednje Evrope po Nemcih. Povejte to Blumu. Podpisal bom pogodbo jutri, če hoče!

Jouvenel dostavlja, da je bil o vsebini tega sporočila Blum obveščen, pa da njega ni hotel niti sprejeti, da bi mu natančno poročal, kako in kaj...

Milan, 5. aprila. AA. Stefani: Današnji »Popolo d'Italia« prinaša krajši članek, v katerem pravi, da poudarjajo v Londonu in Parizu, da je osnovno geslo zaveznikov neutrudljivo delo. List pravi, da po naziranju obeh zahodnih demokracij ni treba, da bi to geslo pomenilo, da se zavezniki žele odločneje vojskovati, temveč da najbrže mnogo bolj pomeni, da mislijo razviti živahnije diplomatsko delovanje. To naziranje, pravi pisec članka, potrjuje tudi članek v francoskem listu »Petit Bleu«, ki pravi, da zavezniki lahko dosežejo s svojo diplomacijo odločilne uspehe ne samo nasproti srednjim in malim nevtralcem, ampak tudi nasproti velikim državam, ki se ne udeležujejo vojne.

»Giornale d'Italia« pravi, da je to le prejasno namigavanje na Italijo, češ da se francoski listi zadnje čase sploh nekam dosti bavijo z Italijo. Toda pred očmi moramo imeti, nadaljuje list, da vprašanje italijansko-francoskega razmerja, ni vprašanje hitrosti in tudi ne vprašanje diplomatske spretnosti, ali pa iznajdljivosti. Vprašanje tega razmerja je že zdaj stvaren problem, ki ga nihče ne more utajiti. Naj bo kakor koli, prepričani smo da se bo v kratkem morala odigrati odločilna igra z Italijo v Parizu in Londonu. V Parizu dames radi govorje, da v Versailles niso 1919 sklenili pravega miru, ampak samo nekakšno premirje. Prav. To pomeni, da bodo morali zavezniki razčistiti račune z nami, zastarele račune, o katerih ni bilo govora za 20-letnega premirja in ki so se jim medtem pridružili še nekateri novi računi.

Debata okrog zemljevida o „srečnejši Evropi“

Nemški tisk razlaga, kako mislijo razdeliti Nemčijo

Pariz, 5. apr. AA. Havas: Zunanje ministrstvo je objavilo tole sporočilo: Razburjenje, ki se je pojavilo v gotovih inozemskih listih zaradi začrtanih mej na zemljevidu Evrope, ki se je nahajal v kabinetu finančnega ministra, kjer je bila napravljena fotografija o priliki sestanka Paula Reynauda s Sumnerjem Wellesom, je brez osnove. Na tem zemljevidu so bile začrtane meje evropskih držav pred nekoliko leti pred nemškimi napadi. Zemljevid je bil slikan zato, ker je fotograf iskal za sliko ozadje.

Berlin, 5. apr. AA. Današnji nemški listi prinašajo na prvi strani sliko evropskega zemljevida kakor jo je objavila francoska revija »L'illustration«. Pred zemljevidom sedita Paul Reynaud in Sumner Welles v razgovoru. Ta zemljevid, ki naj predstavlja novo Evropo, je objavljen v nemškem tisku v povečavi. Nemški listi naglašajo, da je ta zemljevid odkril načrte zapadnih velebil, ki so hoteli Sumnerja Wellesa pridobiti za nje.

»Völkischer Beobachter« pravi: Vzhodna francoska meja naj bi bil Ren.

Nemško ozemlje naj bi še čez reko Odro pripadlo skupno z novim ozemljem Sovjetske Rusije novi Poljski. Nemčija, kateri bi bila odvzeta ta

ozemlja, naj bi se razdelila na tri države, na Prusko, Bavarsko, ki naj bi bila okrajnjena za gotove dele, ki naj bi pripadli Češkoslovaški ter Habsburški Avstriji, ki bi istotako dobila gotove bavarske pokrajine in ki bi bila francoska vazalna država. Habsburški Avstriji naj bi se priključile tudi pokrajine severne Italije.

Nova Češkoslovaška naj ne bi dobila samo Slovaške, temveč tudi gotove dele Saške in Bavarske ter del Madžarske. Madžarski bi se odvezle gotove pokrajine, ki naj bi jih dobila Rumunija.

Italija bi poleg severovzhodnih pokrajin, ki bi bile priključene Avstriji, izgubila tudi južne pokrajine vzhodnega dela.

Nizozemska in Belgija naj bi postali skupna država, ki naj bi imela isto vlogo kot Poljska, Češkoslovaška in Habsburška Avstrija.

List dodaje, da ta metodična neumnost ureditve nove Evrope ne bi izzvala nobene pozornosti, če ne bi ta zemljevid odkrival namenov uradne Francije. Politika Reynauda, ki vodi vojno s tem namenom, bi pomenila novo nasilje nad Evropo. Toda novi Evropi bodo dale definitivno obliko mlade napredne sile, ki so edino sposobne in poklicane izvesti novi red v Evropi.

»Berliner Börsen Zeitung« piše: Objava zemljevida »srečnejše Evrope« ni bila po godu zapadnim demokracijam. Tisk teh držav poizkuša omalovaževati vso zadevo, uradni demanti v zvezi s tem poskušajo samo prikriti vso stvar. Quay d'Orsay je sporočil, da prikazuje zemljevid meje tako, kakor so obstajale pred nemškimi napadi na druge države v toku zadnjih let. Toda en sam

Poljska vlada v Franciji je izdala te dni svojo »Belo knjigo«, v kateri je objavila številne diplomatske listine, pisma poslanikov, zapiskane razgovorov med diplomati, spomenice, brzojave in podobno, ki se nanašajo na zgodovino poljsko-nemških in poljsko-sovjetskih odnosov od leta 1933 dalje do izbruhov sedanje vojne.

V uvodu pravi poljska »Bela knjiga«, da je to dobo šestih let pred vojno izbrala zaradi tega, ker se v tem razdobju odnosaji Poljske do Nemčije in do Sovjetije niso naslanjali izključno samo na mirne pogodbe, marveč na celo vrsto medsebojnih protovojnih političnih sporazumov, ki so ji etavili nalogo, da te odnosaji izboljšajo in jih postavijo na podlago trajnega prijateljstva.

Poljska vlada je z objave te svoje »Bele knjige« hotela dokazati:

1. Poljska v okviru svojih odnosov z Nemčijo in s Sovjetsko Rusijo nikdar ni sprejela nobenih obveznosti, ki bi bila naperjena proti kateri koli drugi državi. Objavljene uradne listine naj to povsem jasno dokažejo.

2. Poljska zunanja politika je v zadnjih 6 letih neprestano zasledovala cilj, da ohrani dobre odnose s svojo nemško, kakor s svojo sovjetsko sosedo predvsem zaradi tega, da prepreči, da bi izbruhnil spor med tema dvema državama. Čeprav se je Nemčija trudila, da bi Poljsko spravila v drugo smer, poljska vlada ni nikdar pristala na to, da bi svoje dobre odnose z eno svojih sosed zrtvovala posebnim težnjam svoje druge sosed.

3. Predstavniki Nemčije so v zadnjih letih večkrat dali na naslov Poljske slovesne izjave, ki jih je v duhu mednarodnih odnosov poljska vlada smela smatrati kot izraz, da Nemčija želi trajno dobrih odnosov s Poljsko, in to na vseh področjih. V nobenem drugem primeru se nove metode kršitve danih obveznosti ne prikazujejo na bolj udaren na-

BORBA PROTI DRAGINJE

Manj bencina -
vendar več kilometrov!

DOKAZANO JE, da se vsled trenja zgubi mnogo sile v vsakem ložu, v vsakem zgibu in na vsaki torni ploskvi. Če ti deli niso pravilno mazani, je ta zguba še mnogo večja. Pri današnji omejeni porabi goriva to pomeni še manjše kilometraže.

DOKAZANO JE, da se nepravilno mazani deli hitreje obrabijo. Tudi to pomeni zgubo, posebno zdaj, ko so rezervni deli in popravila dražja.

DOKAZANO JE, da milijoni avtomobilistov uporabljajo

MOBILLOIL

ki jih varuje pred takimi zgubami. Avtomobilisti nikakor niso v zmoti, skušnje so jih naučile, ker jim Mobiloil jamči:

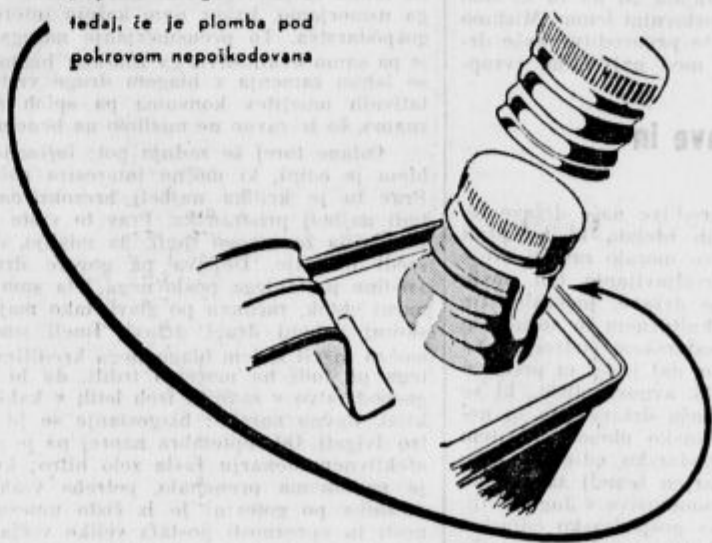
popolno izrabo goriva — torej

več kilometrov z manj goriva!

najmanjšo obrabo stroja — torej

prihranek pri popravilih!

Popolnoma sigurni ste le tedaj, če je plomba pod pokrovom nepoškodovana

Za pomladansko izmeno olja samost

OPOMBA: Opozorjamo tudi na našo 20-litersko ročko, ki jo lahko naročite pri Mobiloil-prodajalcih.

STANDARD VACUUM

Mobiloil

pogled na fotografijo zadostuje, da dokaže, kako neosnovana je ta trditev. »Srečnejša Evropa« naj bi obstajala iz razbitih naci in podjarmljenih nevtralcov, ki bi bili vazali Anglije in Francije. Nemški meč bo ustvaril osnovo nove Evrope, ki bo izgledala popolnoma drugače, kakor to prikazuje omenjeni zemljevid.

Sumner Welles zanika

Washington, 5. aprila. AA. Reuter: Sumner Welles je dal uradno izjavo glede vprašanja zem-

ljevida Evrope na sliki, ki jo je objavila francoska revija »L'illustration«. Sumner Welles odločno trdi, da so vsi nemški članki v zvezi s tem zemljevidom fantastične nesmiselnosti. Welles posebno naglašajo, da s Reynaudom sploh ni govoril o kakih vprašanjih v zvezi z omenjenim zemljevidom, da o priliki teh razgovorov tudi ni bilo govora o razdelitvi Nemčije. Ves čas razgovorov v Parizu in drugih prestolnicah, ki sem jih obiskal, je dejal Welles, ni bilo nikjer govora v zvezi s kakim zemljevidom. Sam nisem niti opazil zemljevida v Reynaudovi uradni sobi.

„Bela knjiga“ poljske vlade

Kako so se v 6 letih prijateljski odnosaji z Nemčijo in Sovjetijo spremenili v sovražni napad na Poljsko

žin, kakor v primeru, kako sta Nemčija in Sovjetija postopali napram Poljski.

»Bela knjiga« je razdeljena v dve veliki poglavji, od katerih prvo obravnava poljsko-nemške, drugo pa poljsko-sovjetske odnose. Vsako poglavje je razdeljeno po letih od leta 1933 dalje pa do leta 1939, ko je Poljska podlegla v vojni z Nemčijo.

Nemško-poljski odnosaji

V prvem poglavju so zelo zanimive diplomatske listine, ki govorijo o pripravah na nemško-poljski sporazum iz leta 1934, nadalje zapiski zunanjega ministra Poljske polkovnika Becka o svojih razgovorih s kanclerjem Hitlerjem, kakor tudi zapiski pomočnika poljskega zunanjega ministra grofa Szembeka z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom in maršalom Göringom. Zgodovinskega pomena je razgovor maršala Smigly Rydza z maršalom Göringom v februarju 1937, kakor zapisnik razgovora med Beckom in Hitlerjem v januarju 1939, kjer je nemški kancler Poljski obljubil vojaško pomoč, ako bi napadla Sovjetsko Rusijo. Pomembna za spoznavanje dejanskega razvoja odnosov med Nemčijo in Poljsko tik pred izbruhom vojne je spomenica, ki jo je v oktobru 1939 poslal poljski vlad v Francijo bivši poljski veleposlanik v Berlinu Lipieki, ki je osebno preživel vso tragedijo preloma in poloma.

Odnosaji s Sovjetijo

V drugem poglavju ki govori o odnosajih med Nemčijo in Sovjetijo, je spet objavljena dolga vrsta diplomatskih spisov, ki segajo celo nazaj v leto 1921, ko je bila sklenjena mirovna pogodba med Poljsko in Sovjetijo in v letu 1932, ko je bila podpisana nenapadalna pogodba med obema državama. Toda najbolj poučna listina v tej zbirki, je zaključno poročilo bivšega poljskega poslanika v Moskvi. To poročilo obsega 20 strani v »Beli knjigi« in odpira

zelo poučne poglede v ozadje sovjetske politike. Prvič beremo, kateri so bili pravi razlogi, zakaj je bil Litvinov preganjan iz komisarijata za zunanje zadeve in zakaj je prišel na njegovo mesto Molotov, zakaj je spomladi 1939 sovjetski podkomisar za zunanje zadeve Potjomkin moral napraviti potovanje v Turčijo, čemu se je ustavljal v Bolgariji in tamkaj dajal izjave o slovanskih bratskih narodih, ter kako je Poljska posegla v angleško-francosko-sovjetska pogajanja. V vseh podrobnostih je opisan cinizem sovjetskih državnikov, ki so do zadnjega trenutka poljskemu veleposlaniku zatrjevali, da bodo ohranili napram Poljski prijateljsko stališče. Veleposlanik natančno opisuje razgovore z Molotovim, z maršalom Vorosilovim in drugimi državniki do trenutka, ko mu je Vorosilov zabrusil v obraz: »Obžalujemo, go spod veleposlanik, toda za nas je danes Poljska isto kot Anglija.« Dne 16. septembra ob 2 jutraj je poslanika poklical k sebi Molotov, da mu sporoči, da bodo sovjetske čete vkorakale na Poljsko. Na koncu »Bele knjige« je zaključna ocena vseh dogodkov.

Objava diplomatskih listin o razvoju odnosov Poljske do svojih dveh sosed, ki sta oba imeli z njo prijateljske pogodbe, bo dragocen prispevek k zgodovini teh zadnjih 20 let, ko se je pripravljala druga svetovna vojna in bo razjasnila tudi vprašanje krivde za sedanjo vojno.

Spremembe v sovjetski vladi

Moskva, 5. aprila. t. Havas: V zvezi z novimi ozemeljskimi pridobitvami so bila v sovjetski vladi izvedene nekatere spremembe. Tako je Günsburg (Rus?) imenovan za komisarja za obnovo v novopriključenih pokrajinah, Lazar Kaganovič (Rus?) je dobil komisariat za petroleje, Vahkrushev (Rus?) komisariat za premogovno industrijo in Sakurine, komisariat za letalsko industrijo.

Zakonska ljubezen

V sredo t. m. je imel papež Pij XII. ob sprejemu več sto novih zakonskih parov enega svojih najlepših govorov ob teh prilikah.

Sv. oče je spomnil mlade zakonce na pesem pomladi, ki se zdaj razlega po vsem svetu. Povratek spomladi nas spominja na to, da božja dela nikoli ne umro: ni zime, kateri bi ne sledila pomlad in vsaka smrt v naravi ni drugega, kakor preljudi vstajenja. To naj tudi v zakoncih utrjuje vero v Boga in v božjo previdnost, ki vse prav in lepo ureja, čeprav se nam katerikrat ne zdi tako. Tej veri se pridružuje upanje, ki pravi, da se življenje nadaljuje in da je vedno bolje in boljše, če sodelujemo z božjo voljo in po božji volji, da bi se uresničili njegovi nameni na zemlji. Poročiti se — tako hoče Bog — pomeni zgraditi si gnezdece, kakor si jih gradijo sedaj vse božje stvari na zemlji. Tudi zakonci si morajo zgraditi družino, v kateri ne bodo živeli več samo zase, ampak tudi za potomstvo in to ni mogoče drugače, kakor če imamo veliko veselja in upanja ter zaupanja. Ves napredek sloni na tem in tudi zakonci se morajo žrtvovati za svoje otroke zaradi človeštva, ki naj čimbolj napreduje v vsem dobrem in lepem. Nesrečni zakonci, pa tudi krivi, ki v nasprotju s Stvarnikovo postavo nočejo družine! Zakaj njihovo življenje, zaprto v svoj lastni kratki potek, je brez upanja en sam egoizem v dveh. Spomlad pa nas uči tudi ljubezen in sicer tiste, ki se sama vsu daruje, kakor pravi angeljski učenik. Ekspanzivna sila te ljubezni je tolika, da ne dopušča nobenih mej. Prav taka mora biti ljubezen med zakonci, ki darujejo sebe drug drugemu po podobi božje ljubezni, ki se je vsa darovala stvarstvu. Ta ljubezen je plemenita in ne išče lastne koristi ter ne pozna nobenega pridržka, nobene ločitve in nobene odpovedi. Premagati pa more vse preizkušnje, viharje in izkušnje le, če postane nadnaravna realnost v zakramentu, ki simbolizira neločljivo vez med Kristusom in Cerkvijo.

Naše sezonsko izseljenstvo

Sezonsko izseljenstvo je naša največja narodna rana, ko moramo dovoljevali, da nam ti- soči našega delavstva in našega kmečkega ljud- stva odhajajo letno za deset mesecev v tujino za kruhom, ki ga jim domovina ne more dati. O tem vprašanju se je zadnja leta že veliko pisalo za in proti. So ki so odločno proti temu izseljenstvu, in kažejo na kvarnost tega izse- ljevanja za izseljenca same, zlasti pa za vse družinsko, gospodarsko, nacionalno, moralno in tudi versko življenje, iz katerih so to iz- seljenstvo vrši, ki so: Prekmurje in okraji: Brežice, Novo mesto, Bela in Suha Krajina. Po njih mnenju zaslužki, ki jih izseljenci prinese iz tujine, daleč ne odtehtajo te kvarnosti. Ti zahtevajo, da se to izseljevanje popolnoma pre- pove. Poleg tega kažejo na izkušnje zadnjih let, ki nas uče, da posamezne države, ki dobe naše slovensko sezonsko delavstvo, ne izpol- njuje pogodb, pod katerimi se jim dovoljujejo delavske moči. Kako ogromno težav in razo- čaranj je doživelo naše izseljenstvo samo pre- teklo leto. Prihajale so pritožbe, da so delo- dalci naše ljudi preoblagali s prekomernim delom, predolgim delavnim časom, celo do 16 ur dnevno, radi slabe hrane, utruvanja od plač, denarja niso mogli pošiljati domov in so ga morali v tujini skoro dobesedno proč vreči, denar, ki so ga pa poslali svojcem domov, ni prišel, in še danes prihajajo pritožbe, da so ga poslali pred več kot pol letom, pa ga še ni itd.

So pa drugi, ki so nasprotno odločno za to izseljenstvo, in kažejo na revščino teh okra-jev in na koristi, katere ima naše narodno gospodarstvo od tega izseljenstva in odločno zanikajo vsako kvarnost, katero naj bi imelo to izseljenstvo na izseljenca in okraje, vsaj ne v toliki meri, da bi se moralo preprečevati. Ti zahtevajo, da se nasprotno to izseljenstvo še pospešuje, češ da to zahtevajo današnje naše razmere.

Kdo ima prav?

Jasno je in nihče ne more zanikati, da je sezonsko izseljenstvo res naša najnovejša na- rodna rana, ki nas zelo boli in da ima gotove kvarnosti kakor za izseljenca, tako za narod.

Res je tudi, da so vse obilne pritožbe iz dosedanjega našega sezonskega izseljenstva popolnoma opravile, ker države, katere so izseljenstvo dobile, pogodb in dogovorov, ka- tere so sklenile z našo državo, niso vestno in točno izpolnjevale. Prav tako jasno je pa tudi to, da je sezonsko izseljenstvo trenutno naša nujna zlasti gospodarska potreba, in da ga ni- kakor ne smemo in ne moremo popolnoma pre- povedati. Sezonsko izseljenstvo ima tako svo- je senčne pa tudi svoje sončne strani, katere oboje moramo pri modrem našem gospodarstvu upoštevati. Naši pasivni kraji, zlasti Prekmur- je in Bela Krajina, so v takšnih gospodarskih razmerah, da morajo dobiti zaposlitev svojih prevešnih delavskih sil in revnih slojev izven sebe. Ko bi imeli mi dovolj industrije, ali ko bi bila država v stanju, da začne z velikimi melioracijskimi deli, pri katerih bi mogla dati tem lačnim tisočem kruha, potem, seveda, smo vsi proti izseljevanju. Toda ker tega ni, nam ne kaže drugega, kakor da dovolimo tem delav- skim močim, da gredo na tuje. Doma bi lačni sloji samo množili nezadovoljnost in večali so- cialno bedo teh okrajev. Saj daje n. pr. tudi Italija vsako leto zelo visoko število sezonske- ga delavstva.

Glede kvarnosti za gospodarsko, narodno in družinsko življenje teh okrajev, kakor tudi glede številnih nerednosti v našem dosedan- jem sezonskem izseljenstvu, pa ni treba drugega, kakor to, da se pri zbiranju teh delavcev za tujino postopa smotno in urejeno, da se do- voljuje izselitev samo takim, ki so res revni in ne morejo dobiti zaposlitve doma, in ki so moralno in narodno neoporečni in da se z drž- zavami, ki prosijo naših sezonskih izseljen- cev, uredi tako, da se že vnaprej prepreči vsako izkoriščanje, kakor tudi vse slične pri- tožbe, kakršne smo dobili zadnje leto od svo- jih izseljencev.

Za njih družine tu doma, ki bi ostale za te mesece brez očetov, brez mater, bo pa treba, da preskrbimo vsestransko tako, da ne bodo utrpeli škode, župnijam in občinam bo to iz- seljenstvo naložilo novo, toda važno in nujno socialno delo, katerega se bodo morale lotiti smotno in urejeno.

Pri izbiranju sezonskega delavstva bo nu- jo potrebno, da bodo sodelovali tudi krajevni župani in župniki, ki poznajo svoje ljudi.

Glede kvarnosti tega izseljevanja za živ- ljenje naših izseljencev samih, da se prepreči, ali omeji na minimum, bomo pa morali vse bolj smotno in uspešno poskrbeti, kakor pa je bilo do sedaj poskrbljeno. Dosedanja iz- kušnja nas je naučila, da je možno tudi v tu- jini naše ljudi prav dobro zaščititi in oskr- beti prav v vseh ozirih, le da ne bomo smeli štediti z denarnimi sredstvi in pa dovolj zmognih in idealnih kulturnih in verskih de- lavcev bomo morali poslati za njimi v tujino.

Nič drugega ne bo potrebno, kakor, da v ce- loti izvedemo predloge, kateri so bili stavljeni lani od nekega cerkvenega dostojanstvenika iz tujine našemu škofu g. dr. G. Rožmanu. Ti predlogi so tako daljnosežni, pa tudi tako le- pi, da, če jih izvedemo v celoti, bodo naši ljudje v tujini najmanj 80 odstotno obvarova- ni vsake, tudi nacionalne, verske in moralne škode. Italija in Ogrska sta na pr. lansko leto za vsako toliko in toliko število izseljencev poslali v Nemčijo po enega izseljenskega du- hovnika, ki je bil toliko plačan, da mu ni bilo treba stradati, kakor je moral naš slovenski, in so imeli toliko sredstev na razpolago, da so lahko zelo uspešno skrbeli zanje v vseh ozir- nih. Vsak je imel s seboj avto, da je mogel hitro iz nasebine v nasebino. Vsak je imel dovoljenje biniranja tudi med tednom, ob ne- deljah pa celo triniranja, t. j., da je smel ob delavnih dvakrat, ob nedeljah pa trikrat ma- ševati, da je dal čim največ naselbinam prili- ko službe božje. Ogrska je za njimi pošiljala vsakemu brezplačno tedenski časopis.

Iz tega sledi, da za sedaj nikakor še ne moremo sezonskega izseljenstva preprečevati, nasprotno, da dovolimo vsem onim našim lju- dem, ki so v potrebi, brez določitve števila ali kraja, da gredo v tujino. Ako pa to dovolimo, smo pa dolžni samim sebi in svojemu narodu, da vse storimo, da svoje ljudi zavarujemo pred vsako kakršno koli škodo. To so naše pridne čebelice, ki bodo zletele v širši svet po med vsakdanjega kruha, katerega bo deležen ves narod.

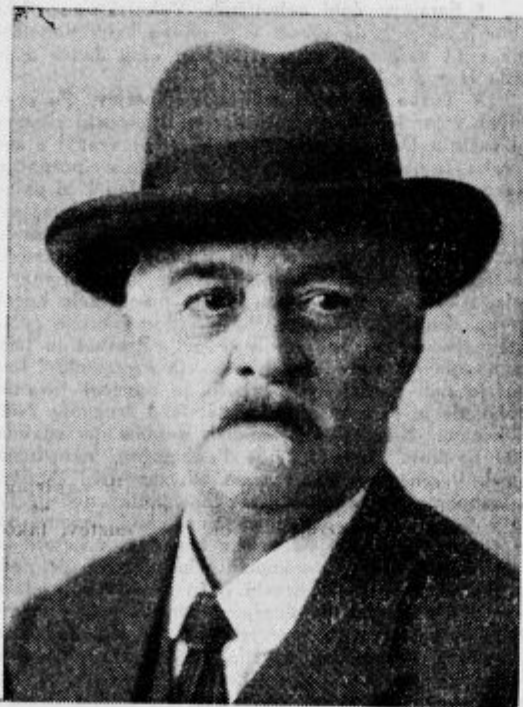
Ker upamo, da ima sedaj vse vodstvo na- šega izseljevanja v rokah že naša banovina, in ker bo imel tudi svoj slovenski izseljenski fond, ne bo tako težko. Potrebno pa bo, da se

v to delo združi ves narod, da se po Družbi sv. Rafaela in izseljenski zbornici združimo vsi v enotno, smotno urejeno in vodeno delo. Zlasti bo nujno potrebno, da se za to delo zga- nejo one občine in župnije, iz katerih se bo to izseljenstvo zbiralo. Nujno potrebno bo, da se bodo takoj po vseh teh župnijah ustanovile podružnice Rafaelove družbe, ki bodo pove- zane s centralo, in bodo pod njenim vodstvom vodile vse delo, in sezonsko izseljenstvo ne bo tako huda rana, da bi je brez velike škode ne preboleli.

Kakor se čuje, bo v kratkem zopet odšlo večje število naših ljudi v tujino na sezonsko delo. Zato, ako držimo na svojo narodno čast in narodni ponos: ali poskrbimo za dovoljno vodstvo in zaščito svojih ljudi v tujini, ali pa izseljenstvo prepovemo? Tako pa, kakor se je delalo do sedaj, smo dovoljevali masam na- šega ljudstva, da je šlo v tujino iskat kruha, mi smo pa pri vsem tem držali roke križem in ničesar storili za njih zaščito, ne smemo več delati. Tudi ne smemo več narediti tako, kakor se je naredilo lani, da je naše sezonsko izseljenstvo vplačalo v izseljenski fond nad 1.200.000 din za svojo zaščito, poskrbeti jim jo je pa moral slovenski idealni duhovnik, ki je odšel na lastno odgovornost, in, rekel bi, na lastne stroške za 4 mesece mednje, veliko žr- tvoval in delal in se osebno globoko zadol- žil, iz izseljenskega fonda pa je dobilo izse- ljenstvo od teh 1.200.000 din — srčno nizo- ko vsoto samo 10.000 din.

Časi so pa prenesni, zadeva prevažna, ko- risti ali škoda naroda preveliki, da bi smeli dovoliti v tako važnem našem narodno obram- bnem vprašanju tako postopanje!

Srečko Magolič 80 letnik

Saj bi mu človek ne prisodil toliko let, ako ga sreča na cesti ali kje drugje, toda njegov roj- stni list vendar ne laže in tam je zapisano, da je Srečko Magolič zagledal luč sveta dne 6. aprila leta 1860, in praznuje danes osemdesetletnico svo- jega življenja. Ne vemo sicer, ali mu bo vseh, da mu ob tej priložnosti posvetimo te vrstice, kajti njegova prirojena skromnost je splošno zna- na, vendar upamo, da nam tega ne bo preveč zameril.

Srečko Magolič, po poklicu tiskar, obenem pa tudi humorist in likovni umetnik, je ljubljanski srajca. Oče in mati sta mu bila Dolenjca, ki ju je pot do zaslužka privedla v Ljubljano. Oče je bil krojač in pošteno se je moral boriti, da je mogel skromno preživljati družino. Srečka sta dala na šentjakobsko šolo in ko jo je s prav do- brim uspehom dovršil, so vsi pričakovali, da bo šel nadarjeni fant študirat. Ker pa je tedaj v gimnaziji znašala šolnina 20 goldinarjev, jih ubo- gi krojač ni zmogel in tako si je Srečko izbral poklic tiskarja.

Izučil se je v tedanji tiskarni Rudolfa Milica na Starem trgu. V črni umetnosti je mladi vajenec zelo hitro napredoval, tako da so mu že po prvem letu uče dobe poverili stavljenje sekiric za glas- beno prilogo »Cerkvenega glasnika« in za bro- šuro Nedvedovih šolskih pesmi. Kmalu po opro- stitvi ga je tedanji ravnatelj zvalil v Bambergovo tiskarno kot akcidenčnega stavca. Po kakih dveh letih je dobila tudi Blasnikova tiskarna material za stavljenje sekiric. Ker do tedaj ni imela še nobene tiskarne v Ljubljani takega materiala, ra- zen Miličeve, se je Magolič preselil v Blasnikovo. Tam se je seznanil z Brenčevim urednikom in izdajateljem Jakobom Alešcem. Ker ni bilo na- ročil na sekirice in mu tudi razmere v tiskarni niso ugajale, je odšel v tiskarno Klein in Kovač v sedanji Stritarjevi ulici, kjer se je tiskal Tomši- čev »Vrtec«. Tudi tu ni imel obstanke, zato se je vrnil nazaj v Bambergovo tiskarno. V tej tiskarni se je tedaj tiskal tudi slovenski politični list »Ljud- ski glas«, ki ga je izdajal upokojeni davčni urad- nik Suhadolnik. Pri tem listu se je udeleževal tudi Magolič kot politik po navodilih Frana Lev- stika, s katerim se je seznanil v gostilni pri Obliniku na sedanjem Krekovem trgu.

Zaradi nesporazumljenja s tovariši, ki so bili člani »Turnvereina«, on je bil pa predelovalec »Sokola«, se je na predlog faktorja Armica pre- selil v Narodno tiskarno, ki je bila tedaj poleg sedanjega kina Matice, Upravnih odbor Narodne tiskarne ga je kmalu povišal za tehničnega vodjo. Ko je leta 1890. Dragotin Hribar pričel tiskarsko obrt v Celju in Magolič poveril ureditev in vod- stvo tiskarne, se je preselil v Celje, ki je bilo tedaj zagrizeno nemškotarsko gnezdo. Tam je z dr. Dragotinom Treom pomagal ustanoviti »So- kola« in prevzel tudi pouk v telovadbi, ki je bila v okoliški šoli. V takratnih časih je bil »Sokol« še skupna narodna organizacija. Tudi pri pev- skem zboru se je Magolič udeleževal.

Ker je bil Magolič tudi strasten amater foto- graf in odlikovan na mednarodni amaterski raz- stavi v Amsterdamu z drugo odliko, je odprl v

Celju fotografski atelje in ker se mu je ta poklic kljub trem nemškim fotografom izvrstno obnesel, je opustil svoj tiskarski poklic. Ves čas pa je kot priznan tiskarski strokovnjak tudi v tedaj naj- lepši grafični reviji »Technisches Jahrbuch für Buch- und Kunstdruck«, ki jo je izdajal v Hal- leinu Anton Halauška, sodeloval s prilagami v svobodni smeri, ki se je polagoma razširila po vsej Evropi.

Srečko Magolič pa v svoji tiskarski karieri ni samo tiskal, kar so drugi napisali, marveč je tudi sam poprijel za pero. Ker sta mu humor in satira že prirojena, je razumljivo, da se je poskusil na tem polju. Prišel je pomagati Alešcu pri »Brenčju«. Zlasti je imel na piki tedanje nemško- slovensko pevsko društvo »Liedertafel«. Ko je bil v Narodni tiskarni, je prevzel od Ivana Zelezni- karja humoristični list »Škrat«, ki mu je pozneje spremenil ime v »Rogač«. Nekaj let pozneje je začel urejevati »Ježa« in v njem je priobčeval v dialektu pisanega Zaneta z Iblane. Tudi drugim našim listom je pošiljal humoristične in satirične prispevke. Zdal je dolga leta sodeluje kot humo- rist tudi pri »Slovincu«. V Magoličevem Boltatu- vem Pepelu pred vojno in »Frtučku Gustel« in »Kurenčkovi Nežki« po vojni se odlikuje kot humorist izredne duhovitosti, s katero vselej za- grabi pereč problem javnega življenja. Magolič je naš najstarejši in eden najboljših in najplodovi- tejših humoristov. Samo v »Slovincu« je izšlo nad 1200 humorističnih in satiričnih listkov iz- pod njegovega peresa. Vsi ti listki bi dali več kakor deset knjig po 400 strani. V mlajših letih pa se je poskusil tudi z liriko in objavil mnogo lepih pesmi v tedanjem »Vrtecu«. Že v svojem sedemnajstem letu je poslal za »Dunajski Zvon« Stritarju kratko pesmico. Stritar mu je v svoji vadnic takole odgovoril: »Pesmico bi priobčil na prvi strani, ko bi ne bila prekratka. Pesnik je gotovo še mlad, toda kdor tako začenja, obeta z leti in življenjem nekaj posebnega, nekaj ne- navadnega.«

Srečko Magolič pa ni ostal samo pri tiskar- stvu in humoristični besedi, ampak se je ude- leževal tudi na umetniškem polju. Brez dvoma je on naš najpopularnejši slikar, kar so dokazali obiski njegovih razstav v Jakopičevem paviljonu in številu prodanih njegovih slik. Za označbo Magoliča kot slikarja naj navedemo oceno, ki je izšla leta 1930. v »Slovincu« ob priliki njegove tedanje razstave.

»Vsak, kdor je te dni stopil v Jakopičev pa- viljon, je bil že ob prvem pogledu na slike, ki jih je tam razstavil naš 70 letnik Srečko Magolič,

ASPIRIN 0.5

Zoper prehlad in glavobol

vzemite 1-2

ASPIRIN

tablete

Ni drugega zdravila po imenu »Aspirin«, temveč edino-le »Bayer«-jev Aspirin.

Ogl. rep. pod 5 br. 37492 od 22. XII. 1938.

kar očaran. Nič manj, kakor 160 platen visi tu, ki jih je v teku zadnjih štirih let naslikal sivo- lasi, a še vedno mladeniško sveži umetnik. Nekaj posebnega so te slike za naš čas; takoj v prvem hipu, ne da bi kaj okleval in študiral in spraš- val, se ti dopadejo; oko je zadovoljno in duša se potopi v prijetno razpoloženje. Vidiš in veš, to je res gozd, naš gozd; to so naše vode, naše nebo, naša polja, naša domovina in svojih ne- skončno mehkih barvah. To je slovenska pokra- jina, ki te ljubeče pozdravlja, ki hrani tisoč taj- nosti v sebi. Mož, ki je to slikal, v resnici živi s to naravo in v njej; on ji ne vsiljuje kakšnih svojih vidikov, ampak jo verno sprejema vase, kakor sprejema vase jezero podobno neba in oblak- ov in dreva; Magoličev slika resnično in s toplim srcem in občutkom in iz njegovih umotvorov go- vori narava tako rekoč sama. Njegova umetnost pomirjuje, blaži in obenem navdaja dušo z raz- košjem, ki govori iz narave, prikazuje zdaj v nežnih, zdaj v krepkih, pa vedno v polnih bar- vah. — Ni čuda, da je Magolič naš najpopular- nejši slikar. On gleda in čuti božji svet tako, kakor ga velika večina nas, navadnih ljudi...

Kakor smo poučeni, bo ljubljanski mestni socialni urad meseca maja priredil v Jakopičevem paviljonu jubilejno razstavo Magoličevih slik v korist mestnih revežev. Na to razstavo že danes opozarjamo.

Srečko Magoliču, slovenskemu tiskarju, humo- ristu in umetniku želimo ob njegovi 80 letnici, da bi nam ga Bog ohranil zdravega, vedrega in čil- lega še mnogo, mnogo let!

Morda je ravno za Vas

Radensko zdravilno kopališče naj- bolše, ker je po mnogih zdravilnih sestavinah najmočnejše v Jugoslaviji!

Sedaj imate dovolj časa, da proučite prospekte raznih kopališč in da si izberete ono, ki Vam po svoji zdravilnosti najbolje ustreza! Prospekte po- šilja za-tons, rado in z veseljem!

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Iz sovjetske Poljske

Bukareški dopisnik londonskega »Universe« je poslal svojemu listu daljše poročilo, v katerem popisuje razmere v enem delu Poljske, ki so jo zasedli boljševiki. Gradivo za svoje poročilo je nabral iz pripovedovanj poljskih beguncev, ki dan za dnem beže iz sovjetskega paradiža. Iz poročila posnemamo nekaj značilnih odstavkov:

Rdečih vojakov, ki so na Poljskem, je dve vrsti: nekateri prihajajo v cerkve s cigareto v ustih, se sploh ne odkrijejo in razgrajajo po bož- jih hramih. Drugi pa, katerih je večje število, prihajajo v cerkve zvečer in naskrivaj, da bi mo- lili. Pogosto pripeljejo s seboj tudi svoje otroke. Mnogi dajo na skrivaj svoje otroke tudi krstili.

V sovjetski Poljski so vsi seminariji in samo- stani zaprti. Mnogim se je zgodilo tako kakor bogoslovni fakulteti v Lvovu, kateri so nekega dne pismeno sporočili njen konec z utemeljitvijo, da njena filozofija filozofija ni v skladu z ideali So- vjetske Unije.

Krakovski nadškof se ne sme več peljati z vo- zom v cerkev in ne sme več javno darovati službe božje. Slavni Kristusov kip v Poznaniu so boljšev- viki razstrelili. Vse križe in kapelice ob polih so porušili; na nekaterih krajih pa so jih kmetje na skrivaj spet postavili.

V sovjetski Poljski so vsi seminariji in samo- stani zaprti. Mnogim se je zgodilo tako kakor bogoslovni fakulteti v Lvovu, kateri so nekega dne pismeno sporočili njen konec z utemeljitvijo, da njena filozofija filozofija ni v skladu z ideali So- vjetske Unije.

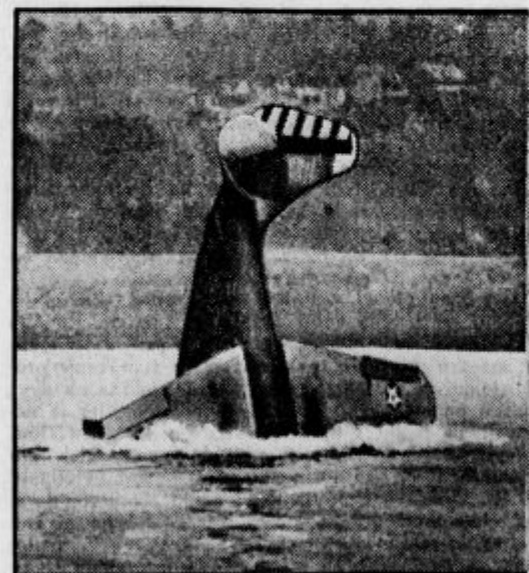
V nekaterih krajih vpraša učitelj otroke, ali bi radi jabolka in pecivo. Seveda vsi pritrdijo, nakar jim učitelj ukaže, naj molijo k Bogu. Toda nič se ne zgodi. Nato jim učitelj reče, naj molijo k Leninu za isto stvar, nakar se čez nekaj časa odpro vrata in šolski sluga prinese v razred ja- bolka in pecivo.

Pričakuje se, da bodo v sovjetski Poljski na- pravili »glasovanje« o tem, kaj naj se zgodi s cerkvami. Ali naj ostanejo to, kar so, ali pa naj se uporabijo za kaj bolj »koristnega«. Če bo re- zultat »glasovanja« takšen, naj s cerkvami ostane vse pri starem, bodo naložili ogromne davke za njihovo vzdrževanje.

V neki šoli so otroci glasovali za to, da ob- drže še naprej verouk. Posledica je bila, da so 50 dečkov deportirali v Sibirijo.

V sovjetski Poljski ljudje smejo hoditi k maši. Toda nedelja je odpravljena; vsak šest dan se praznuje in ob nedeljah se prične delo tako zgodaj, da možje ne morejo k službi božji. Na bo- žič je bil deloven dan.

Nekemu znanemu poljskemu škofu se je za- radi nečloveškega ravnanja z njim v joči zmrazil um. Kolikor je doslej znanega, so boljševiki ustre- lili enega duhovnika.

Takole se je letalo postavilo v vodo na glavol Ameriško civilno letalo je hotelo pristati na nekem letališču v bližini reke Anacostia pri Washingtonu. Iz doslej se neznanih vzrokov pa so krmila letala odpovedala pokorščino in mesto nad letališčem je letalo poletelo nad reko in se postavilo vanjo na glavo. Pilot in trije potniki so se rešili.

Drobne novice

Koledar

Sobota, dne 6. aprila: Siket, papež; Krescencija, devica.

Nedelja, dne 7. aprila: 2. Povelikonočna nedelja. Herman Jožef, spoznavalec; Hegezip. Mlaj ob 21.18. Herchel napoveduje sneg in dež.

Novi grobovi

† V Vitanju je v 73. letu starosti umrla gospa Marija Hofbauer vd. Teppy roj. Tischler. Pokopali jo bodo v nedeljo ob 4 popoldne. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† Na Jesenicah je v petek zjutraj mirno v Gospodu zaspal gospod Janez Dolenc, posestnik in tovarniški upokojenec. Dočkal je 73 let. Bil je globokoveren in značajen mož. V njegovi hiši je bil prostor samo za katoliške liste. Do zadnjega je redno vsak dan prihajal k sv. maši v savsko cerkev. Pokopali ga bodo v nedeljo popoldne na župnijskem pokopališču. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Odlikovan je z redom belega orla III. razreda peh. brigadni general Linus Dekaneva.

— Osemdesetletnica. V župniji Sv. Benedikt v sončnih Slovenskih gorah je zagledal 5. aprila 1860 luč sveta g. Vinko Skamlič, ki na svoj rojstni dan obhaja tudi svoj dog. Po končani orglarski šoli v Ljubljani je dolgo vrsto let bil organist pri Sv. Andražu v Halozah in v Cirkovcih na Dravskem polju, kjer je verno in zvesto služil in pel v čast božjo. V Cirkovcih je imel tudi svojo trgovino in gostilno, vedno je bil in je še vesel in poln humorja, dober in pošten do skrajnosti, veren katolik, ter zvest naročnik katoliških listov. Sedaj preživlja jesen svojega življenja na svojem posestvu v Sesterzah pri Ptujski Gori v krogu svoje družine. Lepo in v katoliškem duhu je vzgojil 9 otrok, ki so že lepo preskrbljeni, a izguba 24 letne hčerke pred dobrim letom je porušila njegovo tako krepko zdravje. Številni njegovi znanci in prijatelji želijo jubilaču ob njegovi 80letnici in godovnemu dnevu še mnogo lepih in srečnih dni.

— Poroka. V Slovenskih Konjicah sta se poročila Janez Šibanc, občinski redar, in Marija Podkubovšek, posestnica hič iz Tapanja. Oba sta iz znanih kršćanskih družin in vneta delavca v katoliških prostovoljskih društvih, zlasti v fantovskem odseku in Dekliškem krožku. Lekarno čestitamoi!

— Iz vojaške službe. Napredovali so: za topniško-tehničnega podpolkovnika major Vasilij Ivanicki; za majorja strojna kapetana I. razr. Ivan Jazbec in Roman Konjedič; za kapetana I. razr. kapetan II. razr. za generalaštabne posle Milan Jelača, pehotni kapetani II. razr. Ivan Čičin-Sain, Božo Glažar, Rudolf Akrap, Branko Nališ, Zdenko Schreiber, Ivan Horvat, Stefan Gregorič in Vilbald Tomašič, topniški kapetani II. razr. Nikolaj Rukavina, Aleksander Leva, Milan Mikec, Viljem Gredelj, Stefan Kadliček, Vasilij Maljig, Miroslav Pajman, Vladimir Hripkovski, Milan Plečar, Radovan Kosi, Maks Kesovinc, Aleksander Lučko, Miroslav Pečovnik, Milivoj Lukič, Zvonimir Hanj Evgen Rukavina, Peter Julinac, Cvetko Tumpa, Nikola Dekonski, Vinko Rupnik, Stanko Varšek in Rudolf Majcen, inženirski kapetani I. razr. Hranimir Zorič, Božidar Jelača, Nikolaj Gorski in Cvetko Dolenc, letalski kapetani II. razr. Danilo Mozetič, Ilija Zelenika, Sergij Voinov, Josip Čado in Nikolaj Pivenj ter strojni kapetan II. razr. Ivan Macek.

— Belgrajski Slovenci. Opozarjamo rojake, da obiščejo koncert Akademike pevskega zbora iz Ljubljane v sredo, 10. t. m. ob 20.30 v dvorani Kolarčeve zadružbine. APZ bo izvajal program pesmi iz dobe slovenske romantike. Naj nihče ne zamudi koncerta najboljšega slovenskega zbora. Dirigent Franc Marolt.

Povodenj vedno hujša

Reke v Vojvodini neprestano naraščajo. — Pri Novem Sadu porušeni nad 700 hiš

Novi Sad, 5. aprila. Katastrofa, ki jo doživlja Novi Sad zaradi ogromne povodnji, kakršne doslej nihče ne pomeni, se nadaljuje v vsej svoji grozoti in strašnimi posledicami. Danes je že tretji dan velik del Novega Sada poplavljen in nevarnost še vedno narašča. Vodne množine Donave se s tako silo razlivajo po novosadskih cestah in ulicah, da nudijo sliko gorek hudoornikov. Ob treh popoldne je večeraj popustil v dolžini 20 m železniški nasip in voda je takoj vrla na desno ležeče ozemlje in v številna tamkajšnja naselja. Tako je v teku večerajšnja popoldneva in par urah voda poplavlila dvajset cest in v tem delu porušila okrog 100 hiš. Škoda, ki jo je voda tukaj povzročila, se ne da popisati. Prebivalstvo, ki se ga je polastila nepopisna panika, je bežalo čez dno in strjo iz ogroženega ozemlja in popustilo vse svoje imetje, da si je le rešilo življenje.

Mobilizacija vojske, orožništva, policije in delavstva

Vsi prebivalci ob železniški progi Novi Sad-Sombor, vsi nezaposleni delavci, vojski, orožniki in policijci stražniki so bili mobilizirani, da pomagajo utrjevati železniški nasip, ki sicer ne bo vzdržal pritiska ogromnih mas vode. Prebivalci se z nadlovesnimi napori trudijo, da bi rešili, kar se sploh še rešiti da. Vojski in delavci so večkrat v smrtni nevarnosti. Ko so v Novem Sadu zvedeli, da je predt obrambni nasip proge Novi Sad-Sombor, je nastala silna panika. Grozila je nevarnost, da bodo vodne mase predrti tudi obrambni nasip pri Subotici in tako onemogočile vse promet s tem mestom. Srečno, posebno pa v pretekli noči so klicali javni organi ljudi, ki so bili še po kavarnah in kinematografih na ogrožena mesta, da tam pomagajo pri utrjevalnih in zavarovalnih delih. Ker so bili ogroženi kraji pravčasno izpraznjeni, doslej še ni bilo človeških žrtve.

Novosadska glavna cesta pod vodo

Vodne mase še vedno poplavlja mestne ceste in so sredi dosegle glavno cesto Novi Sad-Palanka. Delavnice in kurilnica novosadskega železniškega ravnateljstva so poplavljene, enako tudi letališče.

— Sobota, ne Murska Sobota! Ko so po vojni delali seznam krajev v Prekmurju, so kar suženjsko prevredili nekatere madžarske nazive krajev. Prekmurci so vedno imeli za prestolnico Prekmurja samo ime Sobota, ker je pri nas samo en kraj s tem imenom. Madžari pa so jo prekrtili v Mureko Soboto, ker je pač pod krono sv. Stefana bilo več sobot. Primerno je, da tudi mi dosledno rabimo naziv Sobota, kakor je v veljavi v ljudski govorici, da se ne bo prestolnice Prekmurja prišlo ime Murska, kakor čedalje pogostejše slišimo govoriti. Tudi za Gornjo Lendavo naj bi prišlo do veljave ime Grad, Dolce Lendava pa naj bi bila samo Lendava.

— Binkoštno romanje: Trsat-Rab; Split-Hvar: najlepši majniški izlet po morju! Posebni vlak, polovična voznina. Brezplačna navodila pošlje: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17-a.

— Da hoste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

OBJAVA

Vse tri skupščine občinskih uslužbencev se jutri, v nedeljo, 7. aprila na Zidanem mostu ne morejo vršiti in so preložene na nedoločen čas. — Odbori.

— Sestanek mesarjev ljubljanske okolice. Stanovska organizacija mesarjev v ljubljanski okolici že deluje 11 let in po svojem Zdrženju zastopa gospodarske interese mesarskega stanu. Vsa ta leta vodi organizacijo kot predsednik g. Jakob Dimnik iz Dev. Mar. v Polju, ki ga pri njegovem delu krepko podpirajo člani upravnega odbora. Zadnji čas mora organizacija preudarno reševati mnoga gospodarska vprašanja, ki globoko posegajo v naše vsakdanje gospodarsko življenje. Organizacija je zato smatrala za potrebno, da je v sredo popoldne sklical sestanek okoliških mesarjev v St. Vid nad Ljubljano. Sestanek je bil v salonu lepo urejene gostilne g. Al. Mrežarja ter je bil dobro obiskan. Pod predsedstvom g. Jakoba Dimnika so člani uprave in organizacije razmotrivali vse tekoče zadeve, zlasti vprašanja, ki se tičejo mesarske obrti, dalje vprašanja velikega izvoza kladne živine v inozemstvo, že nastopajoče pomanjkanje živine, kar vse ima za posledico, da so se cene živini močno dvignile in hkratu se dvigajo tudi cene mesa. Na sestanku so bili sprejeti razni predlogi, ki se nanašajo na rešitev navedenih vprašanj. Ob koncu sestanka je Zdrženje mesarjev in klobasičarjev za ljubljansko okolico podelilo za organizacijo zaslužnim članom diplome, tako g. Jakobu Dimniku diplomu častnega predsednika Zdrženja, dalje diplome za častno članstvo in v priznanje zasluga g. Valentinu Jagru iz St. Vida nad Ljubljano, g. Franu Javorniku iz Grosuplje in g. Josipu Javorniku z Iga. G. Fran Keber iz Smartnega ob Savi je na odlikovanje člane imel kratak a prisrčen nagovor, v katerem je oertal njih delo za organizacijo. Sestanek je mirno potekel, sprežene so bile mnoge praktične misli in podani razni predlogi, ki bodo odposlani na pristojne oblasti.

Kupujte srečke drž. razredne loterije v Glavni kolekturi »Vrelec sreče«, Alojzij PLANINŠEK, v LJUBLJANI - Beethovnova ul. 14. - Telefon 35-10.

— Pet smrtnih žrtve meningitisa v Prekmurju. Iz Sobote poročajo: Dozdaj je bilo v soboško bolnišnico pripeljanih 20 oseb, ki so zbolele za meningitisom. V mnogih slučajih so bila to lažja obolenja in bolniki so ob skrbi negi kmalu ozdravili in odšli domov. Pri nekaterih pa so nastale komplikacije še v zvezi z drugimi boleznimi in 5 bolnikov je podleglo bolezni. Med umrli sta bila dva otroka v starosti komaj enega leta, en deček in ena deklica.

Samo tukaj je voda povzročila ogromno škodo. Tudi železniška kolonija je pod vodo. Da je bila nesreča še večja, je zmanjkalo reševalnih čolnov, v katerih bi iz poplavljenih naselij spravili na varno vsaj najnujnejše in najpotrebnejše. Srečno je bil še mogoč promet do kurilnice in do železniških delavnic, da so od tam pripeljali veliko vagonov, v katerih so nastanili begunci in njihovo imetje, kolikor so ga mogli rešiti. Danes zjutraj pa je bil onemogočen vsak promet tudi tukaj, so vodne množine zalile tudi zvezni trj od kurilnice do glavne ceste.

Kakor smo že omenili, je tudi letališče pod vodo. To letališče je največje v naši državi. Vodne mase ogrožajo tudi druge železniške proge oziroma so že predrtle nasipe, tako, da moramo računati z nadaljnjimi katastrofami. Ogroženo je naselje Ivan-dol, ki šteje 5000 prebivalcev.

Promet z Novim Sadom onemogočen

Zaradi katastrofalne povodnji so morali ustaviti ves železniški promet z Novim Sadom in vsemi severnimi ozemlji že večeraj popoldne. Prva je bila porušena železniška proga Novi Sad-Sombor, promet pa je ustavljen tudi na progah Novi Sad-Subotica, Novi Sad-Stari Bečej, Senta in Novi Sad — Titel — Petrovgrad. Samo na progi Novi Sad—Belgrad se promet še vrši.

Nad 700 hiš porušeni

V Novem Sadu in okolici je voda porušila nad 700 hiš. Čez 12.000 ljudi je brez strehe. V južnem Banatu utrjuje 15.000 delavcev noč in dan obrambne nasipe. V Pančevo je večeraj prišel gradbeni minister dr. Miha Krek in si ogledal vsa ogrožena mesta. Popoldne je bil minister dr. Krek v Novem Sadu, kjer je razpravljal o nadaljnjih ukrepih za varstvo in pomoč nevarnim vojvodinskemu prebivalstvu.

Iz Smedereva poročajo, da Donava še vedno narašča in poplavlja ulico za ulico. Skoraj celo mesto je že pod vodo, ki je v mnoge hiše vdrila skozi okna. Smederevske okoliške vasi Kulič, Vrlja in Solinac so popolnoma preplavljene.

Kljub pričakovanju, da bodo reke danes začele upadati, pa se je pokazalo, da je bilo upanje pre-zgodnje, zakaj vode še vedno stalno naraščajo.

v starosti 12 let in en sezonski delavec iz Pečarovcev, star 21 let. Zdaj se v bolnišnici samo še 4 bolniki, med njimi ena ženska stara 35 let, druga pa 22 let, ostali pa so ozdravljivi odšli iz bolnišnice. Za splitsko bolnišnico kaže statistika naslednji rezultat: od 40 obolelih na meningitisu jih je 7 umrlo, 17 ozdravelo, 16 pa jih je še v bolnišnici.

— Izlet na Milanski sejum od 21.—26. aprila. Informacije in prijave samo do 10. PUTNIK.

— Milijoni v dim. V Prekmurju, ki šteje nekaj nad 90.000 duš, so v preteklem letu pokadili za 7 in pol milijona dinarjev cigaret in tobaka. Na soboški okraj odpade 5.391.000 din, na lendavski okraj pa 2.109.000 din. V sosednjem ljubotemskem okraju so epustili v dim 4.200.000 din, v ptujskem pa 8 milijonov.

— Strožje kazni za junake noža in kola. V znani gostilni »Kanonire na Spodnjem Jezerskem je gostilničarka priredila na Silvestrovo običajno zabavo. Bilo je mnogo gostov. Kmalu po polnoči je prišel v gostilno 27 letni samski mizar Jakob Malovrh, doma iz Butanja, občina Sv. Jošt pri Vrhniki, ki je bil zaposlen pri tvrdki »Jezerske«. Malovrh je znan kot nasilen človek, hud pretepač in izživalec. V gostilni je takoj začel prepir in hru-liti mirne goste. Iskal je nože, morali so mu jih skriti. Tesač Jakob Potočnik je prepirljivega odpeljal iz kuhinje do glavnih vežnih vrat. Nato se je Potočnik obrnil in hotel oditi v kuhinjo. Dobil pa je od zadaj silen udarec s sekuro na glavo, da se je nezavesten zgrudil na tla. Po 5 dneh je Potočnik umrl zaradi otrpnenja možganov. Državni tožilec g. Lendovšek je večeraj pred ma-lim kazenskim senatom Malovrha obtožil zločina uboja. Malovrh se je pred sodniki malega senata, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih, izgo-varjal na silobran, trdeč, da ga je najprej napadel Potočnik, česar ni nobena priča potrdila. Zaradi zločina uboja je bil Jakob Malovrh obso-jen na 4 leta robije. Sodniki so bili mnenja, da je treba nasilne junake noža, kola in sekire strožje kaznovati.

— Izlet v Grčijo od 24.—30. aprila. Informa-cije in prijave do 17. PUTNIK.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Po državi

* Sarajevo dobi nebotičnik. Vakufsko-mearifski zbor je sklenil, da zgradi v Sarajevu velik nebotič-nik s 14 nadstropji na mestu, kjer stoji danes dža-mija Havadje Kemaludžina.

* Tožba za devet milijonov dinarjev. Po sve-tovni vojni je prišel skozi Zemun francoski rezervni častnik Daniel Pechmagou, ki se je vračal s so-lunske fronte. V Zemunu se je častnik spoznal z neko deklico, v katero se je hitro zaljubljal in skle-nil, da se bo z njo poročil. Ko je bil v domovini demobiliziran, se je v civilni obleki vrnil v Zemun, se oženil in takoj odprl malo trgovino. Ustanovil je tudi malo tovarno čokolade, ki se je naglo razvi-la, tako da je Pechmagou kmalu postal zelo bogat in ugleden industrijalec. V svojo domovino je poš-iljal ogromne količine suhih češpelj. Prevzel je tudi razna glavna zaopustva francoskih proizvodov, kar mu je tudi precej neslo. Hitro je povečal tovarno čokolade in jo preosnoval v delniško družbo z 2600 delnicami. Nominalna vrednost delnice je znašala 500 frankov. Leta 1927 je Pechmagou nenadoma umrl. V njegovem podjetju so bili zaposleni številni nezubezni, med njimi tudi Pechmagoujev nečak. Ta je v trenutku, ko je Pechmagou izdihnil, izmamil od njegove žene ključe od velike blagajne, v kateri so bili shranjeni razni dokumenti in njegove delnice, ki jih je imel 1672. Kmalu nato je vdova prodala 500 delnic ostalim delničarjem, ker jih več v zapu-sčini ni našla in zanje prejela 425.000 din. Sedaj pa je vdova Pechmagou vložila tožbo pri sodišču v Mitrovici proti podjetju »Pechmagou & Co.« ter proti svojemu bivšemu odvetniku dr. Leonu Brand-eisu iz Zemunaka kakor tudi proti ravnatelju podjetja Marcelu Bachlarju. Tožbi jih za 9 milijonov din ter trdi, da je njen mož imel 1672 delnic, njej so jih pa izročili samo 590 in so je te od nje odkupili po nizki ceni, češ, da grozi podjetju propast. Vdova trdi, da je bilo podjetje aktivno in da je ona osko-dovana za 9 milijonov dinarjev. Vdova Pechmagou ima pisma, ki jih je pisal ravnatelj podjetja Bachlar njenemu pokojnemu možu, iz katerih je razvidno, da je v mesecu juliju, ko je trgovina s čokolado naj-slabša, imelo podjetje Pechmagou prometa nad 600 tisoč dinarjev. Samo v enem letu je v treh mesecih izvozila v Francijo 78 vagonov suhih češpelj. V pravnih in trgovekih krogih vlada veliko zanimanje, kako se bo ta pravda končala.

* Iz sefaje banke zmanjkali dolarji. Pred za-grebškim sodiščem sta se zagovarjala 32letni Rai-mondo Pedervia, italijanski državljan, in pa 34letna Elfrida Gerlitzki, doma s Tirolskega. Pedervia je trdil, da ima v banki v Amsterdamu 200.000 dinar-jev, v Budimpešti pa 100.000 dinarjev. Tudi Gerlitz-kijeva trdi, da ima naloženega v bankah v Amster-damu in Budimpešti skupaj 200.000 dinarjev. Pripo-vedoval je, da je imela v Meranu v najemu neki ho-tel, pa se je morala kot Nemka izseliti. Tako je pri-šla s Pederviom, s katerim se pozna že dve leti, v Zagreb. Pedervia je povedal, da je prišel v Zagreb zaradi trgovine z južnim sadjem. V veliki kavarni se je spoznal z Otonom Micossijem in se z njim tako epoprijateljil, da ga je vozil okrog z avtomobilom in zanj plačeval. Ob neki priliki je govoril o 500 dolar-skih bankovcih. Micossi je dejal, da jih še nikoli ni videl in ga je prosil, naj mu jih pokaže. Raimondo ga je peljal v neko banko, kjer je imel safe, in mu pokazal bankovce. Kmalu nato je Raimondo potoval v Budimpešto, kjer so mu vložili v avtomobil in od-nesli poleg ključa tudi ključ od sefaje zagrebške banke in tudi ključ od sefaje, ki ga je imela v na-jemu Gerlitzkijeva. Tako sta pripovedovala Peder-via in njegova prijateljica. Micossi pa je v svoji pri-javi trdil, da ga je Pedervia nagovarjal, naj skupaj kupijo kakšen hotel v Jugoslaviji ali kaj drugod. Peder-via je namreč vedel, da ima Micossi večjo voto denarja v tuji valuti. Predlagal mu je, naj denar spravi v njegov bančni safe, od katerega mu bo izročil ključ in legitimacijo. Peljal ga je v banko, kjer je Micossi položil v safe št. 212, ki ga je bil Pedervia že prej najel, 2630 dolarjev, 10 angleških funtov in 1000 avstrijskih frankov. Nato mu je Pedervia izro-čil legitimacijo, namesto ključa od tega sefaje pa mu je dal dva ključa od sefaje št. 208, katerega je v isti banki najela Gerlitzkijeva; na teh ključih je izbrisl št. 208 in vtisnil št. 212. Kmalu nato je Pedervia s pravim ključem, ki si ga je pridržal, od-prl safe št. 212 in si prisvojil Micossijev denar. Tako je trdil Micossi. Razprava proti obtoženima, ki sta bila oba elegantno oblečena, je trajala cel dan. Za-slišanih je bilo več prič. Micossi se razprave ni ude-ležil, pač pa je njegov zastopnik zahteval odškod-nino v znesku 148.000 dinarjev. Iz vsega dokaznega materiala se sodišče ni moglo prepričati o krivdi obtožencev in je oba oprostil.

* Objel »prijatelj«. Na ulici in mu ukradel po-kojnino. V Sarajevu je občinski upokojenec Mustafa Imamović prejel svojo mesečno pokojnino v znesku 2700 din. V mestu se je zadržal do večera okrog

Ljubljana, 6. aprila

Gledališče

Drama: Sobota, 6. aprila: Zupanova Micka. Varh. Izven. — Nedelja, 7. aprila: Asmodej Izven. Znižane cene od 16 din navzdol. — Ponedeljek, 8. aprila zaprto. — Torek, 9. aprila: Partija šaha. Premiera. Premierski abonma.

Opera: Sobota, 6. aprila: Figarova svatba. Red A. — Nedelja, 7. aprila ob 15: Lumpacijs Vagabundus. Izven. Znižane cene od 30 navzdol. Ob 20: Balet Hrestač, Bajazzo. Izven. Gostovanje tenorista Kolarova iz Zagreba. Znižane cene od 30 din navzdol.

Radio Ljubljana

Sobota, 6. aprila: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček vese-lih zvokov (plošče) — 12 Plošča za ploščo, pi-sana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Slovenske pripovedke in pravljice (bere ga. M. Boltar-Ukmarjeva) b) Pavliha na Turškem — Lutkovna igra v 3. dejanjih, pri-redil Niko Kuret Izjava Pavlihova družina (prenos iz velikega studija) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust, igra Radijski orke-ster — 18.40 Samopomoč ob letalskih napadih v okviru hišne zaščite (g. inž. Franc Dolenc) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Psihološka prednost »Gorskega vena« (Sinica Kordić, Belgrad) — 19.40 Objave — 20 Zuna-njepolitični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Oprostite velenjenji... En dan iz živ-ljenja kronskega upokojenca Peregrina Paj-ka. — Sodelujejo člani radijske ig. družine, Jožek in Ježek, plošče — 22 Napovedi, po-ročila — 22.15 Za vesel konec tedna (Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 6. aprila: Belgrad: 20.40 Ork. konc. — Zagreb: 20. Opera. — Bratislava: 20.20 Pi-san konc. — Praga: 19.25 Vojaška godba. — Sofija: 19.50 Lahka gl. — Beromünster: 20.05 Mandoline. Budimpešta: 20.10 Madžarske pesmi. — Bukarešta: 20.15 Ork. in vok. konc. — Stockholm: Hörby: 20.50 Zbor in orkester. — Trst-Milan: 21 Filijsijeva ope-ra. — Jutro v Assisijs. — Rim-Bari: 21.40 Variete. Florencia: 21.15 Plesna gl. — Oslo: 20.25 Pomladan-ski večer. — Sottens: 19 Ork. koncert.

Prireditve in zabave

Dekliški krožek v Mostah pri Ljubljani pri-redi v nedeljo zvečer ob 8. materinsko proslavo. Vsi vabljeni!

* »Snežuljčica« na odru trnovskega Prosvetne-ga doma: V nedeljo, 7. aprila ob 3 popoldne vpi-ri-ori Prosvetno društvo Trnovo C. A. Goernerjevo pravljico igró v petih dejanjih »Snežuljčica«. Va-bimo vse prijatelje društva k obilni udeležbi. Pred-prodaja vstopnic v nedeljo od 10 do 12 popoldne v društvenem domu.

Ned. slavljimi ruskimi glasbeniki, zavzema eno prvih mest Sergij Vasiljevič Rahmaninov. Iz svoje domovine je emigriral in živi kot skladatelj ter klavirski virtuos v Ameriki. Znan je kot izvajajo-či umetnik, visoko cenjen in priznan pa tudi kot skladatelj. Tako uživa najvišjo slavo kot blesteč pianist in iskan skladatelj. Napisal je razna dela, simfonije, opere, kantate, komorne skladbe in tri klavirske koncerte s spremljevanjem orkestra. Iz-mo ted je najbolj znan drugi op. 18, ki ga bo igral pianist Ivan Noč na našem koncertu v po-nedeljek, dne 8. t. m. v veliki Unionski dvorani. Takrat bo jubilejni simfonični koncert ob 20-let-nici Orkestralnega društva Glasbene Matice. Vstop-nice v Knjižarni Glasbene Matice.

Naše dijaštvo

Pevci-pevke! Drevi ob 6 in jutri ob 10 bo pev-ska vaja za akademsko službo božjo! Pridite vsi in točno!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy ded., Meštni trg 4 in mr. Uštar, Selenbergova ulica 7.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote do 8 zvečer od ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Pol-janska cesta št. 15-II., telefon št. 32-84.

osmih, pa ni porablil nič denarja, ker se je mudil pri svojih sorodnikih. Ko je šel po Trumbičevi ulici, je srečal tridesetletnega moža, ki ga je zelo burno po-zdravil in mu dejal, zakaj se je zadnji čas odvil in več ne obišče ena svojega prijatelja. Imamović, ki je »slučajni« človek, se ni mogel spomniti, če je to res s n. njegovega prijatelja ali ne. Ter »e« je z o. m spu-stil v pogovor. Oba sta šla skupaj po ulici in Imam-ović je naznanju večkrat obljubil, da ga bo ob-iskal. Neznaneč ga je pri tem objel in kmalu nato sta se poslovila. Ko se je Imamović vrnil domov, je ugotovil, da mu je zmanjkala listnina, v kateri je imel svojo svojo pokojnino. Policija poizveduje za tem nevarnim žeparjem.

* Vlomilci prijeti pri »delu«. Eno izmed pre-teklih noči sta dva vlomilca vlomila v tovarno »Kordun« v Karlovcu. Splezala sta na streho, od-stranila nekaj opeke in tako prišla v podstrešje, od-tam pa dalje v pisarniške prostore. Ko sta bila še na strehi, ju je opazil neki sosed, ki je takoj obvestil policijo. Stražniki so obkolili tovarno in pri tem sli-šali v notranjosti neko razbijanje. Vlomilca sta sku-sala udrati v omare in v predale pisanih miz, nade-jajoča se, da boeta tam našla denar. Pri delu pa so ju iznenadili stražniki, ki so oba hitro prišli. Sta že stara znanca policije neki Belavič in kmet Mile Bu-dak. Dejala sta, da nista iskala denarja, ampak sta hotela odnesti samo nekaj starega železa.

* Sam vlomil v lastno stanovanje. Zagrebška policija je izročila sodišču zobernega tehnika Rudolfa Jakrlina, ki je hotel na lahek način priti do denarja. V začetku marea je zavaroval svoje stanovanje pro-ti vlamu za 100.000 dinarjev. Ze 28. marca ob dveh zjutraj pa je Jakrlin prihitel na policijo, kjer je na-znanil, da je bil v njegovo stanovanje izvršen vlom. Izjavil je, da mu je bilo odnesenih več oblek, po-vračnik, radio aparat in kitara v skupni vrednosti 17.100 dinarjev. Policiji se je zdelo sumljivo, da je bil vlom izvršen tako kmalu, ker je Jakrlin zavaro-val svoje stanovanje. Uvedla je preiskavo in ugotov-ila, da je Jakrlin skupaj s svojim prijateljem Davi-dom Löwjem skril svoje stvari deloma v omari Lö-wija, deloma pa pri Löwiji materi. Jakrlina so za-prli in je priznal vse. Löwija pa so do glavne raz-prave pustili na svobodi.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

LJUBLJANA

Odlični madžarski gostje pridejo v Ljubljano

Danes so se pripeljali v Belgrad zastopniki vodilnih madžarskih turističnih institucij, ki bodo obiskali tudi Zagreb, Ljubljano in našo Gorenjsko. Potovanje madžarskih gostov po Jugoslaviji je pripravil naš Putnik v želji, da se gostje spoznajo z vodilnimi jugoslovanskimi krogi. V Belgradu so si madžarski gostje ogledali mesto, obiskali so Avalo ter bili tudi sprejeti pri belgradskem županu. Prav tako si bodo madžarski gostje ogledali ravnateljstvo Putnika in šli obiskat upravo za turizem v trgovinskem ministrstvu. V nedeljo bodo Madžari obiskali Zagreb, kjer bodo prav tako stopili v stike s turizmo-prometnimi ustanovami banovine Hrvatske, v ponedeljek zjutraj pa se bodo pripeljali z brzovlakom ob 9.23 v Ljubljano.

V skupini madžarskih tujkoprometnih izvedencev potujejo ravnatelj madžarskega državnega tujsko-prometnega urada g. dr. Ladislav von Gál in g. Andreas Rohringer, dalje ministrski svetnik in ravnatelj zdraviliške komisije budimpeštanskih kopališč in zdravilišč ter generalni tajnik madžarsko-jugoslovanskega društva g. Žoltan Szvieszeny, ravnatelj predstavništva budimpeštanske občine dr. Gabriel Herman, ravnatelj glavnega urada za tujski promet dr. Béla v. Márkos, namestnik madžarskih železnic dr. Alfonz Ruitz, ravnatelj madžarskih železnic dr. Evgen Tüske, generalni ravnatelj IBUSZ-a (madžarski Putnik) dr. Gabriel v. Véres in ravnatelj IBUSZ-a g. ing. Denis Stromszky. Gostje v ponedeljek dopoldne v Ljubljani ne bodo izstopili, ampak bodo nadaljevali po našo Gorenjsko. Iz Lesc bodo krenili na Bled, katerega si bodo ogledali. Z avtobusom se bodo odpeljali v Bohinjsko jezero, kjer bodo prišli na Bledu prirejeni v hotelu »Toplice« banket. V torek zjutraj se vrnejo gostje v Ljubljano, katero si bodo ogledali. Sprejeti bodo tudi pri županu dr. Adlešiču, za tem pa se vračajo nazaj v domovino. Glede na to, da zadnja leta prihajajo na obisk v Slovenijo gostje iz Madžarske v vedno večjem številu, je obisk predstavnikov madžarskega turizma za poživitev medsebojnega tujkega prometa velikega pomena. Madžarski gostje prihajajo posebno radi na Bled, mimogrede pa se ustavijo tudi čisto v Ljubljani, zato je prav, če vodje madžarskih tujkoprometnih institucij spoznajo razmere in življenje pri nas. Ta obisk pa je tem važnejši še zaradi tega, ker se prav letos v obeh državah pripravljamo na živahnijo izmenjavo gostov.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 17 in 20.30 uri

Hardy na divjem zapadu

Mickey Rooney, Lewis Stowe, Cecilia Parker

4 osvetniki

Loretta Young Richard Greene

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzemne zavarovalnice ob 6.20 zjutraj.

1 Društvo sv. Vincencija Paveškega bo imela občno zborovanje prihodnjega nedeljo, t. j. 7. aprila v Marijanišču. Ob sedmih zjutraj bo v marijaniški kapeli sv. maša s pridigo in e skupnim obhajilom, nato v gledališki dvorani zborovanje s sledečim epredom: 1. Nagovor predsedništva; 2. Duhovno branje; 3. Branje zapisa občne zbornice z dne 23. aprila 1939; 4. Tajniško poročilo; 5. Blagajniško poročilo; 6. Poročilo posameznih konferenc o svojem delu; 7. Razgovor o doposlanih predlogih; 8. Slučajnosti. — Vsi člani osrednjega sveta in vsi delavni člani vseh konferenc se nujno vabijo, da se zborovanja udeležijo. Prosimo, sobotatje, pridite, da poživimo svoje delo!

1 Druga licitacija za obrtniška dela v Zavodu za strojništvo. Tehnični oddelek banke uprave je razpisal drugo licitacijo za nekatera obrtniška dela v Zavodu za strojništvo in sicer pečarska za 197.000 din, steklarska za 309.000 din, parketarska za 88.000 din in tapetniška za 192.000 din. Licitacija bo 10. aprila na tehničnem oddelku banke uprave.

1 Redni občni zbor Prvega društva hišnih posetnikov v Ljubljani bo v torek, dne 9. aprila t. l. ob 6 zvečer v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Člani se vabijo k obilni udeležbi. Odbor.

1 V tefaj za izdelovanje kožnatih rokavic se sprejema vsak dan od 10—12 dop. in od 3—5 pop. Hotel Metropol.

1 Bolgarski tenorist Stojan Kolarov, ki je pred dvema letoma z velikim uspehom gostoval pri nas z bolgarsko opereto, bo nastopil v nedeljo zvečer na našem odru v Leoncavallovi »Glumaci«. Kolarov je sedaj že dalje časa član zagrebskega gledališča, kjer ga štejejo zavoljo prikupnega glasu in empatične pojave med najpriljubnejše igralce. Ker bo tudi ostala naša zasedba prvovrstna z Ribičevom, Marušičem, Janikom in Banovcem v glavnih vlogah, bo vzbudilo gostovanje nedvomno obilo zanimanja. Obenem se bo uprizorila tudi suita iz Čajkovskega baleta »Hrešča«.

1 Daneševa proslava preloženca. Vsem prijateljem in ljubiteljem našega igralca Daneša sporočamo, da je proslava 40 letnice radi njegove oboletosti preložena na poznejši čas. Ze kupljene vstopnice ostanejo v veljavi. Datum proslave bo pravočasno objavljen. — Združene gledaliških igralcev.

1 Damske pomladanske plašče, kostume in obleke nudi najcenejša trgovina Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. Velika izbira šifrov ter se izdeluje tudi po meri.

1 Za zimsko pomoč ljubljanskim revežem pripravlja Glasbena Matka reprezentativen koncert slovenske glasbe, ki bo v petek, 26. t. m. zvečer v veliki dvorani hotela Union. Poleg zborov Glasbene Matice, Ljubljanske filharmonije in Akademskoga pevskega zbora bodo na tem dobrodelnem koncertu sodelovali tudi drugi odlični glasbeni umetniki, predvsem pa predstavniki Glasbene akademije.

1 V nedeljo s smučmi na Zelenico. Prijave PUTNIK.

1 Sardelice so bile včeraj prav poceni. Včerajšnji ribji trg je bil z raznovrstnimi ribami srednje založen, napredaj pa je bila velikanska množina sardelic. Ribiči so imeli na Jadranu obilo sreče pri lovu na sardelice. Poročajo, da so jih samo v noči od četrtka na petek nalovili do 20.000 kg, ki so jih nato razposlali na vsa važnejša mesta v državi. Zaradi obilice sardelic so cene tudi zelo padle. V Ljubljano je bilo včeraj zjutraj pripeljanih do 500 kg svežih sardelic, ki so bile po 8 din kg. Gospodinj in tudi moški so se na ribjem trgu kar tepli za sardelice. Mahoma so bile razprodane. Pred tednom so bile sardelice po 12—14 din kg. Drugih morskih rib je bilo malo. Sladkovodne ribe so šle slabo v prodajo. Zabijih krakov je bilo obilo. Bili po 50 par komad, pozneje celo po 3 kraki za 1 dinar.

1 V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starém trgu. Svo kavalitetna optika.

1 Zanimivosti živilskega trga. Zelenjave je vedno več na trgu. Cene so nižje kakor pred 14 dnevi. Na trgu so se pojavili sveži paradizniki, ki so bili po 7 din kg. Uvoženi so bili iz južnih krajev in Italije. Stroški grah goriški je sedaj po 12 din kg. Ga je že precej na trgu. Grah je zaenkrat luksuzna jed, ki si jo lahko privoščijo le petičniki.

MARIBOR

Šola za mladostne vlomilce na Betnavski cesti

Star zločinec zbiral mlade fante in jih učil vlomilske umetnosti — 14 vlomov so fantje že priznali

Maribor »napreduje« res v vseh področjih, celo na kriminalnem. Mariborsko podzemlje se poslužuje vedno modernjših načinov, vlomilci in tatovi postajajo vedno velikopoteznejši. Da pa smo dobili v Mariboru tako moderne zločinske ustanove, kakor je »šola« za vlomilce, tega tudi mariborska policija, ki ima dober vpogled v zločinsko življenje, ni pričakovala. Ta šola je res obstojala, poleg učencev je imela svojega »ravnatelja« in profesorja. Osnovna sta jo dva okrorela, policija dobro znana zločinec. Ker sta bila tako pod nadzorom, da se nista upala svobodneje gibati, sta si v svoje zločinske svrhe izurila družbo 15- in 16-letnih fantičev. Ti mladi zlikovci so izvršili v letošnji zimi nešteto vlomov in tatvin, pri katerih so nekajkrat odnesli tudi bogat plen.

Ko je policija preiskovala vse v zadnjem času izvršene vlomilske poskuse in vlope, je postala pozorna na nekatere mlade fante, ki so očitno imeli precej denarja za kino in razne druge takšne zabave. Fantje so bili že zapisani v policijski kroniki kot nevarni tujemu imetju. Prijeli so jih, potem pa se je razvzročila skrivnost obsežne vlomilske organizacije, ki je imela svoj sedež na Betnavski cesti 3. Tu je stanoval 41-letni tapetniški pomočnik David Mauko, doma iz Apač, ki je že nekaj let živel v Mariboru temno življenje. Ze večkrat je bil zapleten v razne afeze ter se je moral zagovarjati tudi že pred sodiščem, pa se je vedno za las izmuznil kaznim. Mauko je zbiral v svojem stanovanju mlade fantaline, na katere je imel zelo velik vpliv. K njemu so zahajali 18-letni Rudolf G., 16-letni Viktor R., 15-letni Oton C., 16-letni Branko L., 16-letni Rajmund S. Mauko je uredil v svojem stanovanju pravico šolo za vlomilce, katero je vodil sam kot »ravnatelj«, kot profesor pa mu je pomagal prosluli 67-letni vlomilec Alojz Pichler, ki je bil svoj čas zaradi svojih vlomilskih spretnosti strah in trepet mnogih velikomestnih policij, sedaj pa je postal nadložen in star ter nesposoben za samostojne vlomilske akcije. Svoje bogato zločinsko znanje pa je uporabil za poučevanje mladih nadebnih fantov. Uspeh te šole, ki je trajala od lanske jeseni, se je prav prodorno pokazal v prvih mesecih letošnjega leta. Začeli so se v lomi meseca februarja ter so se vrstili noč za nočjo, včasih kar trije v eni sami noči. Policija je stala pred uganko, perustrirala je vse registrirane vlomilce in tatove, skrbno preiskovala vse luknje, v katerih se zbira iz drugih krajev prihajajoči zločinci, toda vedno brez uspeha. Odkritje Maukove vlomilske šole je pojasnilo skrivnost vseh teh vlomov.

9. MAJA 1940

v Neaplju otvoritev prve trienalne razstave italijanskih prekomorskih posesti. Največji pregled italijanske sile ekspanzivnosti in volje v stoletjih od Cezarja do Mussolinija. — Razstava je najpopolnejša dokumentacija vsega, kar so uresničili italijanski geniji, energičnost in ustvarjalna sila v pokrajinah onkraj morja.

TRIEVALNA RAZSTAVA ITALIJANSKIH ČEZMORSKIH POKRAJIN

NEAPELJ

9. MAJA DO 15. OKTOBRA 1940

Pojasnila: E. N. I. T., Terazije 16, Beograd in vsa potovalne pisarne

1 Policijska racija v Ljubljani. Vsa petek je uprava ljubljanske policije vodila po Ljubljani, zlasti pa po ljubljanskih predmestjih temeljito racijo, pri kateri je vsega skupaj nabrala okrog 40 manjših grešnikov. Vsi so morali romati v policijske zapore. Večina aretiranih je bila priprta zato, ker se niso mogli izkazati, kakšno zaposlitev imajo, kje stanujejo in od česa živijo. Številne tatvine, ki se redno ponavljajo v Ljubljani, silijo pač k energičnim ukrepom in policija bo zopet veliko število aretiranih poslala v domovinske občine. Kako je ta pot neprijetna, pa je najlepše dokazal primer, ki se je zgodil okrog pol 2 popoldne pred policijo. Prav do tja je že pripeljal stražnik aretirane mladeniča, ki pa je tik pred policijo zvezo proti Muzejskemu trgu. Stražnik je skočil za njim, fant pa je vrgel v stražnika zavoj, ki ga je nosil, ter s tem pridobil spet nekaj korakov. Trije pešci so hoteli ustaviti fanta, toda ta se je vsem izmuznil in pobežnil čez trg in po Knežjevi ulici proti Tivoliju.

1 Staro železo krađejo. Nabiralna akcija za staro železo se lepo razvija in prinaša lepe denarce vsem tistim, ki so dovolj spretni. Najboljše pa shajajo seveda tisti, ki si kar prisvojejo tujo lastnino. Zato sedaj izginjajo železni predmeti kar na debelo. Te dni je na Celovski cesti odnesel tat straniščno školjko iz litega železa. Ob šentiviški železniški progi pa je v bližini postaje nekdo odnesel železno ploščo za pokrivanje poške, težko 40 kg in vredno 300 dinarjev. Vse take predmete tatovi potem razbite prodajajo za staro železo in bi bilo dobro, da bi se poostro nadzorstvo nad trgovci s starim železom, ki morda premalo pazijo, kdo vse jim prodaja staro železo.

g. Bobiča o temi: Navodilo za uporabo začetnice »Preljubno veselje«. Člani in prijatelji vabljani.

m Linorezi »Kobanski motiv«. V kratkem izide knjiga linorezov »Kobanski motiv« od akademskoga slikarja Lojzeta Sušmelja. Upodobljen je kraj Kobansko, to je obmejni kos zemlje med državno mejo in Dravo od Dravograda do Maribora. V 30 linorezih se nizajo vasi in trgi ter življenje obmejnega prebivalstva in bo imela knjiga poleg umetniškega tudi velik narodno-obrambni pomen. Podobna knjiga v Mariboru še ni izšla in Sušmelj zasluži vso pozornost javnosti. Knjiga izide v samozaložbi ter stane broširana 50 din, luksuzna numerirana izdaja pa 100 din. Naroča se pri Lojzetu Sušmelju, Selnica ob Dravi. O knjigi in o njenem zanimivem avtorju bomo še poročali.

Perilo

nogavice najugodnejše pri LAMA, Maribor

m Opozorjamo na umetniško razstavo akad. slikarja Zorana Mušiča in kiparja Karla Putriha v beli dvorani Uniona. Razstava, ki je odprta vsak dan od 9—18 zasluži res vso pozornost.

m Društvo bivših mornarjev bo zborovalo v nedeljo, dne 7. aprila, ob pol 10 dopoldne v restavraciji Novi svet v Jurčičevi ulici. Vabljani vsi člani in prijatelji!

m Podzveza katoliških nameščenk vabi vso nameščenke na sestanek, ki bo v torek, dne 9. aprila, ob 19. uri v Domu na Slomškovem trgu.

m Krožki slov. dij. zveze v Mariboru prirede 14. aprila ob osmih zvečer v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 svojo prvo akademijo. Na sporedu so pevske, glasbene in recitacijske točke ter misterij »Mrtvaški ples«. Sedeži so po 10, 8 in 5 din, stojišča 2 dinarja.

m Mladinski pevski zbor »Vilhar« iz Rakeka nastopi na koncertu mladinske pesmi v Mariboru danes zvečer ob osmih v Unionu. Dirigira g. Makso Pirnik.

m Društvo jugoslovanskih državnih in samoupravnih upokojencev v Mariboru ima v nedeljo, 7. aprila, ob devetih dopoldne v mali dvorani Narodnega doma svoj občni zbor.

Gledališče

Sobota, 6. marca, ob 20: »Neopravičena ura«. Globoko znižane cene. Zadržite.

Nedelja, 7. marca, ob 15: »Cigan baron«. Znižane cene. — Ob 20: »Kovarnost in ljubezen«. Znižane cene.

Celjske novice

c Delo Celjske strelske družine. V dvorani Celjskega doma je bil v četrtek zvečer občni zbor Strelske družine. Udeležili so se ga zastopnik vojaške oblasti polkovnik g. Defar Liberat, poveljnik vojaškega okrožja polkovnik g. Časka, župan g. dr. Vorišič, okrajni načelnik g. dr. Zobeč, poveljnik žand. major g. Vindakijevič in številno članstvo. Predsednik g. Vagner Janko je poročal o delu Strelske družine, zlasti o gradnji strelišča v Pečovniku in organiziranju mladinskega odseka. S pomočjo vojaške oblasti se je posrečilo organizirati močan mladinski odsek, ki ga vodijo gg. kap. Vrebač, inž. Lavrenčič in inž. Marjanovič. Predsednik se je zahvalil za vso pomoč pri delu polkovniku g. Defarju in pomočniku poveljnika vojaškega okrožja g. Krasniku, vsem častnikom in podčastnikom za njihov trud in poštrevnost, katero so izkazali z vajami naše mladine. Izrekel je zahvalo tudi celjski mestni občini, denarnim zavodom in Cinkarni, ki že več let podpirajo Strelsko družino. Takoj v začetku svojega poslovanja si je nov odbor nadel nalogo, da modernizira in preuredi strelišče v Pečovniku, da bi s tem povzdignil zanimanje članstva in javnosti za strelsko gibanje. Na posredovanje generalštabnega polkovnika g. Mihajloviča in g. prof. Bitenca je dobila Strelska družina lepe podpore v gotovini in v materialu za gradnjo strelišča. Prav obirno tajništvo poročilo je podal g. Gorjanc Josip. Družina šteje 357 članov. Mesto odsotnega blagajnika je podal poročilo g. Lakner Slavko. Prav zanimivo je bilo poročilo predsednika mladinskega odseka g. kap. Vreba. Mladinski odsek šteje 186 članov in 68 članic. Poročilo tehničnega dela je podal g. Aman. Mnogo se je razpravljalo o premetitvi strelišča v bližino Celja in je bilo končno sklenjeno, da se bo novi odbor potrudil izvesti to vprašanje. Pri volitvah je bil izvoljen odbor s predsednikom g. Vagnerjem Janikom na čelu.

Udeležite se v nedeljo, 7. aprila

SHODA JRZ V CELJU

Govori minister g. dr. Miha Krek

c Seja okrajnega odbora MJRZ v Celju bo jutri, v nedeljo ob 8 dopoldne v Domu v Samostanski ulici.

c Mlakarjevo igro »Magdina žrtev« uprizore jutri ob 4 popoldne v Ljudski posojilnici člani Mlakarjeve gledališke skupine. Vstopnice se dobe v Slomškovi knjižarni.

c Nova grobova. V Prešernovi ulici je umrla 64letna vdova po finančnem pregledniku Arh Ana, v celjski bolnišnici pa 35letna žena upokojenega rudarja Steiner Genevefa. Naj v miru počivata!

c Cene kruha v Celju niso povišali. Pred dnevi je časopisje prineslo novico, da bodo celjski peki povišali cene kruha. Na včerajšnjem sestanku pa so pekovski mojstri sklenili, da bodo o povišanju krušnih cen odločala skupno Združenje v Ljubljani, Mariboru in Celju. Zaenkrat je bilo sklenjeno, da se zniža 20% provizija predprodajalcev kruha na 10%.

c Lastniki motornih vozil se obveščajo in opozarjajo, da si nabavijo nove evidenčne tablice za svoja motorna vozila, ker je vožnja s starimi nedopustna.

In zopet se bode te smejali in zabavali v sijajni filmski burki

Ostriženi jež

Nenadkriljiva vloga kralja komikov

Hans Moser-ja

Premiera danes v

Kino Matič tel. 21-24

Ob 16., 19. in 21. uri

Pustolovščine Tima Taylora

V glavni vlogi: Tim Taylor, Lora Lacey, Seržan Gates mi zvermi in z zahrbtnimi zlikovci. Film v stilu

Borba na življenje in smrt z roparskimi zločinci, z divji »Tarzana«, ki bo ponovno razgibal vse Ljubljančane.

Serijski pustolovščini, napetih do skrajnosti v gigantskem velefilmu, ki bo zadel vsi sleherni gledalec

KINO SLOGA

Tel. 27-30 — Danes ob 16, 19 in 21

Rezervirajte si vstopnice!

Ob 14.30 pos'ednič po znižanih cenah STANLIO in OLIO v smehapolni burki: Vesela škota

Vsled ogromnega zanimanja predvajamo film

TARZAN in njegov sin

še danes in jutri! — Kupite vstopnice v predprodaji v kinu »Union«

KINO UNION

Telefon 22-21

Predstave

ob 16., 19. in 21. uri

KULTURNI OBZORNIK

Dve publikaciji o akademskih tečajih

Izšla sta dve publikaciji o dijaških tečajih, tako o Bohinjskem tednu l. 1939 ter o slavnostnem študijskem dnevu akademikov na dan sv. Tomaža Akvinskega v Ljubljani. Prvo poročilo v obliki knjige predavanj, drugo pa kot slavnostna številka »Straže v viharju«. Zaradi kulturne informacije prinašamo poročilo o obeh publikacijah.

Bohinjski teden

SKAD Zaria kot priraditelj akademskega kulturno-socialnega tedna ob Bohinjskem jezeru l. 1939 je izdala sedaj knjigo predavanj na 144 straneh z monoteizmom naslovnim podobno, ki kaže vse predavatelje ob času predavanj, dve skupini udeležencev ter z mottom iz Zupanciča: Obsojeni na molk v posvetu narodov oddaleč gledamo, ko svet gradijo nov... V predgovoru pravijo Zarijani, da se je to zbiranje skupine mladih ljudi, ki prireja te kulturno-socialne tedne, pričelo na podlagi svojih pogledov in poudarkov, od ostalih različnega, namreč globljega pojmovanja naroda, slovenstva, katolicizma, kulture in svojega razvrščanja vrednot. In te svoje poglede na razna področja kulture in družbe so dali predavatelji v tej knjigi, ki ji je uvodno besedo napisal pisatelj F. S. Finžgar, poudarjajoč osebno misel in svobodno voljo, kot tisti vrednoti, ki je današnji »milijononogi človek« najbolj preganjan, ki pa sta v današnjem času najbolj poudarka vredni in potrebni. Univ. prof. dr. J. Janžeković je v zgoščenem in tekočem članku razčlenil vprašanje, kaj je človek in v čem se loči od živali? Razum in volja ga dvigata iz živalskih vrst. Svobodna volja človeka kot osebnosti in v nekega smislu zadnji smoter na svetu ter ne more biti nikomur sredstvo izrabljanja, zato »bo tisto gibanje prvo res krščansko, čigar člani bodo prvi začeli ljubiti pristaše drugih gibanj in spoštljivo o njih govoriti.« Prof. Edvard Kocbek je podal na podlagi francoskega personalističnega manifesta načela personalizma, svetovnega nazora in družabnega reda, kateri stoji v osnovi spoštovanje osebe in osebnosti. Prof. Koblar je v članku oseba in kultura pokazal tudi na osebo kot glavni vir kulture, ki jo zdaj v ustvarjanju ovira kolektivistični duh časa. Proti sodobnemu evropskemu kolektivismu pa postavlja dva slovenska kolektiva, ki naj stojita v temelju naše omike: Slomski in Kreka, slovenska knjiga in slovenska prosveta. Univ. doc. dr. St. Gogala je govoril o vzgoji k svobodi, pri kateri naj bo tudi glavni cilj izobrazba velike in svobodne osebnosti, ki ustvarja prave kulturne vrednote iz trpljenja. Univ. prof. dr. Janex Fabijan piše o svobodi Cerkev in svobodi v Cerkvi, v katerem se je lotil enega najvažnejših sodobnih problemov: svobode Cerkev v današnjem položaju ter tudi svobode same v Cerkvi, ki je danes edina braniteljica dostojanstva. Prof. Fr. Vodnik je obdelal vprašanja slovenstva in katolicizma, ki mu nista sinonim, temveč dve ločeni stvari, toda borba naj gre za sintezo obeh vrednot. Prof. dr. Stanko Cajnkar je govoril o katoliški obnovi med nami, kjer se je dotaknil prave religioznosti, dalje religiozne situacije in o nekaterih praktičnih dolžnostih. Prof. J. Šolar je osvetlil probleme, ki jih moramo rešiti v obrambo svoje kulture, če hoče veljati za samostojen kulturni narod in če nečemo utoniti ali zaostati v zboru narodov. Univ. prof. dr. A. Gosar podaja osnovna narodno-gospodarska in socialna vprašanja Slovenije, ki naj bi tvorila slovensko narodno-gospodarsko in socialno politiko. Gospod Grafenauer pa je razčlenil slovensko vpra-

šanje v zgodovinski perspektivi, ter je označil Mahničev pokret za vzrok nesrečnega vezanja katolištva kot edinega znaka narodnosti, iz česar da je nastalo neutemeljeno sovraštvo med člani istega naroda. Danes pojmovati v Mahničevem smislu kulturni problem pri nas, je napačno. Glavna naloga za bodoče naj bo, povečati narodno zavest ljudstva. V politiki pa je treba izločiti zlorabo strank v svoje interese ter vsako kombinacijo svetovnega nazora in političnih tendenc obenem. Pisatelj F. S. Finžgar je tudi za konec spregovoril o Slovenski narodni svobodi in njeni vrednosti v svojem epičnem slogu z nazornimi dogodki, ki jih je doživljal sam. Dr. J. Kržišnik poda še načine in potrebe naše narodne obrambe, nakar sledi poročilo o Bohinjskem tednu, kakor je bilo priobčeno v »Casu«.

Tako je ta knjiga o Bohinjskem tednu izraz tiste katoliške mladine, ki gradi svoje kulturno delo na izrazitem poudarku osebnosti in personalizma ter na doživljanju vseh vrednot.

»Straža v viharju«

Drugi tečaj slovenske katoliške mladine, ki se zbira okrog »Straže v viharju«, je izdal pred tednom slavnostno številko ob priliki svojega tečaja v Ljubljani, ki so ga nazvali Studijski dan slovenske katoliške akademске mladine in ga praznovali na dan enega največjih katoliških filozofov sv. Tomaža Akvinskega. Proti personalizmu postavljata mlada katoliška načela in katoliške dolžnosti ter najtesnejšo povezanost s cerkvenim življenjem, kakor tudi aktivno borbost proti drugim svetovnim nazorom. Proti vesepirizaciji ljubezni postavljajo objektivno resnico ter stoji budno na straži krščanskega nazora. Na prvi strani je list prinesel z vidnim poudarkom nagovor dr. Korošca, ki ga je govoril slovenski akademski mladini in po nji tudi vsej Jugoslaviji in ki je vzbudil toliko zanimanja v vsem jugoslovanskem in tujem česopisu. Za govorom dr. Korošca je priobčen cerkveni nagovor duhovnega voditelja univ. prof. dr. Ehrlicha, ki govori o navseh in navodilih, ki jih Cerkev daje, ter je zaključil svoj govor z geslom, ki je veliko nasprotje sproščene osebnosti: v toliko si osebnost, v kolikor premagas sebi, da njim je podan nagovor škofa dr. Rožmana, ki je poudarjal resnico in ljubezen ter enotnost katoliških akademikov. Po pozdravu bana dr. Natlačenja je ponatisen govor univ. prof. dr. Turka v nesmrtnem Akvincu, o filozofiji srednjega veka ter o sv. Tomažu kot višku te filozofije. V kratkih besedah poda bistvo sholastike ter poudarja, da je prava modrost samo v modrosti krščanske vere. Po primerjavi s sv. Avgustinom poda veličino Tomaževega dela ter apelira na njegov nauk, ki more tudi danes, ko smo v podobnem položaju, reševati našo misel. Dr. Zebot je podal analizo razkroja krščanske Evrope ter liberalnih gesel, ki razkrajajo družbo, kajli s propovedjo relativnosti ubijajo večne vrednote, ki so absolutne. Zanimiv je prežre slovenske publicistike, tako »Zvonac«, »Sodobnost«, »Naše misli« in »Naše volje«, »Slovenske mladine« in »Naše rasti« ter njihovega odnosa do krščanstva, pri čemer se ugotavlja, da prihaja v njih od izraza krščanstvu nasproten nazor, ali vsaj verska indiferentnost. Poročilo o češki organizaciji katoliškega dijaštva zaključuje to slavnostno številko, ki kaže borbo in delo tega dela katoliške mladine.

Ob dvajsetletnici Orkestralnega društva Glasbene Matice

Te dni obhaja svoj 20letni jubilej glasbeno združenje, čigar tiho in skrito delo je tudi mnogemu obiskovalcu koncertov malo poznano. Vendar je to združenje v dobi svojega 20letnega obstoja globoko posegalo v naše koncertno življenje: izvajalo je veliko število del, ki bi jih sicer od drugod ne imeli prilike spoznati; iz njegovih vrst je izšlo mnogo glasbenikov, ki so baš v tem združenju dobili pobudo za nadaljnje delo; njegovo članstvo je sodelovalo pri vseh večjih instrumentalnih koncertih; obratno pa so na njegovih lastnih koncertih nastopali domala skoraj vsi vidnejši slovenski solisti vseh vrst. Prav je, da ob 20letnici v bežnih potezih orisemo nastanek, razvoj glasbe pri Slovencih v zadnjih dvajsetih letih.

Po svetovni vojni, ki nam je uničila še ona maloštevilna in deloma tudi malopomenbna orkestralna združenja, kar smo jih Slovenci do takrat imeli, so idealni, za glasbo vneti možje uvideli, da je prišel čas, ko moramo misliti na ustanovitev stalnega simfoničnega orkestra. Prvotna zamisel je bila, naj bi se ustanovil popoln orkester z običajno simfonično zasedbo. Razmere pa takrat še niso bile toliko dozorele, zato se je v teku časa izoblikoval iz prvotne zamisli godalni orkester, ki še danes kot tak uspešno deluje. Prvi predsednik društva je bil dr. Ivan Karlin, ki to funkcijo še danes opravlja; prvi dirigent pa prof. Karel Jeraj; za njim je sledila cela vrsta stalnih in priložnostnih dirigentov, med katerimi so možje odličnega slovesa. Člani orkestralnega društva vsaj po večini niso poklicni glasbeniki. Vanj vstopajo ljubiteljske glasbe, ki so sicer, kar zadeva obvladovanje instrumenta, na večji ali manjši umetniški višini, nimajo pa vsled poklica ali razmer prilike, da bi se glasbenemu delovanju posvetili kot svojememu glavnemu poklicu. Te vrste umetniškega udejstvovanja ima povsod slabe, pa tudi svoje dobre strani: slabe v toliko, ker ni mogoče postaviti na vse člane enakih umetniških zahtev, na kar se je treba pri izbiri izvajalnih del pač ozirati; dobre pa v toliko, ker dobra volja, vztrajno delo in ljubezen do umetnosti vsaj deloma nadomestijo manjkajoče tehnično znanje. Ze po svoji sestavi je Orkestralno društvo poklicano, da nam posreduje predvsem dela, ki so pisana za godalni orkester. Le za večje koncerte privzame manjkajoče instrumentaliste od drugod in nastopi v popolni simfonični zasedbi. Seznan del, ki jih je Orkestralno društvo v svojem 20letnem obstoju izvajalo, doseglo število 252. Strokovnjaku ta številka dovolj zgornjo pove, koliko dela je bilo v teh letih opravljeno. Društvo je priredilo 90 samostojnih koncertov, od teh 27 v večjih mestih zunaj na deželi. Tako je širilo razumevanje za instrumentalno glasbo med širokimi sloji naroda. Ne smemo pozabiti pobud, ki jih je prav Orkestralno društvo dajalo domačim skladateljem, da so komponirali za godalni orkester. Tako je nastala cela vrsta skladb, o katerih lahko rečemo, da bi jih brez Orkestralnega društva sploh ne imeli. Važna je

tudi vloga društva za vzgojo glasbenega naraščanja. V dvajsetih letih je slo 213 glasbenikov skozi njegovo solo. Mnogi od njih so sedaj poklicni glasbeniki in znani kulturni delavci.

Za jubilejni koncert želimo Orkestralnemu društvu veliko umetniškega uspeha, za bodočost pa še veliko let plodnega dela za slovensko glasbeno kulturo.

M. Tomc.

Lep uspeh »Ljubljanskega kvarteta« v Zagrebu

Pretekli teden je koncertiral v Zagrebu Ljubljanski godalni kvartet (g. Pfeifer, Stančič, Sušteršič, Müller) v okviru komornih koncertov, ki jih prireja »Zagrebski madrigalisti«. Za naše mlade umetnike je pomenil njihov prvi nastop v Zagrebu hudo preizkušnjo, saj je znano, da zagrebsko občinstvo in kritika v splošnem niso najbolj radodarni s priznanjem gostom iz drugih delov države. Prav zato je njihov uspeh tem lepši. Koncert je bil zelo dobro obiskan, občinstvo je priredilo slovenskim gostom dolgotrajne in zaslužene burne ovacije, kot pravijo poročila zagrebskih listov. O koncertu samem se kritike v splošnem zelo ugodno izražajo. V »Hrvatskem dnevniku« piše g. M. M. med drugim: »...v tem kvartetu smo spoznali korpus z resnim umetniškim prizadevanjem in stremeljenjem. Člani kvarteta so po svojih tehničnih kvalitetah na svoji muzikalnosti dorasli nalogi, ki so si jo zastavili.« V »Jutarnjem listu« pravi g. —žh— (Ziga Hirschler): »Ljubljanski kvartet je vse skladbe oblikoval izdelal tehnično in muzikalno v dovršeni obliki. Čutili je zavestno prizadevanje izvajalcev, da prodrejo čim globlje v vsebino dela, in mora se priznati, da so v tej smeri pokazali lepe rezultate.« L. S. K. (g. L. Šafranc-Kavič) poroča v »Zagrebskem listu« (podobno tudi v »Morgenblattu«): »Že prva točka programa, Mozartov kvartet v B-duru, je pokazala, da gre tu za dobro uigrano, tehnično izglajeno, resno komorno združenje, ki muzično stišno in s polno izraza.« Dalje pravi o »muzikalno in tehnično izredno težkem modernističnem kvartetu Rih. Zprekel« (ki v Zagrebu prej še ni bil izvajal): »...prekrič nas je, da so Ljubljanci dorasli tudi najbolj pretencioznim nalogam.« O. C. Franekovem klavirskem kvintetu so si omenjeni kritiki edini, da je predstavljaj kulminacijo večera. Posebno podčrtava ob tej priliki močno muzikalnost in dovršeno tehniko pianistke gđe. Zore Zarnikove. L. S. K. pravi o njej, da se je izkazala ne le kot tehnično izredno sigurna virtuozinja, ampak predvsem kot odlična umetnica v komorni glasbi z globokim razumevanjem, muzikantskim poletom in tenkočutno sposobnostjo prilagoditve. G. —žh— pristavlja, da bi to umetnico radi slišali tudi kot solistino.

Kraljestvo Božje, 2-3 in 4. Al. Turk, Kapelica v Oridu, zanimiv popis, koliko se je bilo treba boriti, da je katoliška diaspora dobila majhno kapelico: misijonarji v poganskih krajih nimajo toliko nasprotnikov, kolikor jih je tukaj bilo. — Msgr. Viktor Zakrjakšek piše spomine na škofa dr. Gnidoveca, kjer nam v živih barvah slika svetniško življenje slovenskega apostola. — Fr. Puncer, škofa A. M. Slomski stanovski nauki. — P. Štefan Kržišnik, O. Cist., piše o svetosti in no-

Z galerije sodobnih mož

Mackenzie King

Dne 26. marca so bile v Kanadi parlamentarne volitve, pri katerih je s prepričljivo in presenetljivo večino zmagala vladna liberalna stranka na čelu s svojim voditeljem, predsednikom kanadske zvezne vlade Mackenziejem Kingom. S tem je temu možu usojeno, da bo v času najtežje preizkušnje angleškega imperija stal na čelu enega njegovih najbogatejših delov, od katerega v mnogem zavisi usoda imperija v sedanji vojni.

Oba moža, ki že okrog 20 let z malimi presledki izmenoma vodita politično usodo najmočnejšega angleškega dominijona, si nista v ničemer prav nič podobna. Toda kljub temu ju to ni prav nič motilo, da ne bi kot voditelja liberalne stranke sodelovala v vladi kot najboljša prijatelja: Raoul Dandurand, francoski Kanadeec, katolik, sedemdesetletnik, rojeni gentleman, salonski človek in diplomat s častljivo belo brado, tih učenjak in Lyon William Mackenzie King, 10 let mlajši od svojega prijatelja, protestant, angl. Kanadeec, priljub-

ljeni govornik, borec po naravi in mož vztrajnega ter energičnega dela. Mackenzie King ni samo na zunaj podoben Winstonu Churchill — po širokem, okroglem obrazu, gibljivih malih očeh in trdi energični bradi —, nego mu v mnogem sliči tudi po značaju, mišljenju in načinu delovanja. Kakor Churchill tudi King ne izbira besed in imen, kadar govori, nego imenuje vsako reč trdo in brutalno, kakor jo v resnici vidi pred seboj. Svoje političnega nasprotnika obdelava tako dolgo, dokler mu ne zada odločilni knock-out.

Mackenzie King je škotskega porekla, sin uglednega odvjetnika v Torontu in z materine strani vnuk župana v istem mestu; in tako je angleško kraljico Elizabeto ob priliki predanskega obiska kraljevskega para pozdravil z besedami: »Midva sva rojaka in celo oddaljena sorodnika, Veličanstvo!« Studiral je v Torontu, Chicagu in Havardu ter postal doktor modroslovja, družboslovja in gospodarske vede. King je dopisni član »Fabianac«, angleškega društva razumnikov, ki se pečajo s sociologijo, in je kot tak postal prijatelj Bernarda Shawa ter bivšega angleškega ministrskega predsednika Ramsaya MacDonaldja; še danes rad pripoveduje, kako je njegovega sina Malcolm, sedanjega kolonialnega ministra, zibal na kolenih. Med vojno je King napisal več knjig iz sociologije, ki uživajo precejšen ugled. Sir Wilfred Laurier, največji kanadski državnik prvih dvajsetih let tega stoletja, je Kinga kmalu privabil v liberalno stranko. Ko se je 1919 Laurier umaknil iz političnega življenja, je postal Mackenzie King njegov naslednik na čelu stranke in kmalu zatem je skupno z Dandurandom že sedel v zvezni vladi.

Pristaši liberalne stranke Kinga naravnost obožujejo, nasprotniki iz konservativne opozicije pa se proti njemu strastno bore. King pa zna odbijati napade in tudi sam udariti. Izven urada in politike živi Mackenzie King z ženo in tremi otroci v mali hišici zunaj mesta. Rad se igra s svojim psom-novofundlandcem, obdružuje zelenjadni vrt in bere filozofske knjige. Da njegova življenjska filozofija, združena z njegovo oddanostjo nekaj velja, so vsemu svetu pokazale volitve 26. marca. Uroda najbogatejšega dela angleškega imperija je v rokah moža, ki mu ves imperij lahko zaupa.

ŠPORT

Bogat nedeljski spored nogometašev

Z jutrišnjim dnevom se tudi uradno pričena sezona nogometašev. Na sporedu imamo celo kopico domačih prvenstvenih tekem, poleg tega pa še zadnjo gosta splitske delavce, ki bodo gostovali proti našemu ligašu SK Ljubljani.

SK Split : SK Ljubljana

Jutrišnje gostovanje je zadnje gostovanje hrvaškega moštva v hrvaško-slovenskem nogometnem liginem prvenstvu. Vse posamezne narodne zveze bodo imele odlej svoje prvenstvo in šele po dokončanem domačem prvenstvu bodo najboljši klubi igrali za državno prvenstvo. Slovenska nogometna zveza bo v ožjem državnem prvenstvu zastopana samo z enim klubom. Splitski delavci so pri nas še nepoznan gost. V Ljubljani jih nismo videli še nikdar, dasi so s svojim letošnjim sodelovanjem v hrvaško-slovenski ligi napravili nekaj lepih presenečenj in dokazali, da ima Split dva prav dobra in skoro enakovredna kluba. Nedvomno bodo prijatelji nogometa — kljub vsem neuspehom Ljubljane v zadnjem času — v velikem številu prihili na igrišče Ljubljane, da vidijo zadnjo tekmo večjega značaja na domačem igrišču. Lansko leto je naš ligaš v Splitu porazil domačine kar z 4:0. Tega rezultata na splitskem igrišču proti Splitu ni dosegel nihče. Upajmo, da bo naš ligaš za slovo od hrvaško-slovenske lige ta uspeh ponovil.

Tekma se prične ob 15.30 na igrišču Ljubljane.

Izredni občni zbor Atletske zveze kraljevine Jugoslavije

Atletska zveza kraljevine Jugoslavije je sklicala za jutri dopoldne v Zagrebu izredni glavni občni zbor, katerega naloga bo dokončno urediti našo atletiko na temelju sklepov rednega občnega zbora, ki je bil 29. oktobra lansko leto v Ljubljani.

Ta izredni občni zbor je prvi občni zbor, pri katerem ne bodo direktno sodelovali klubi sami, ampak bodo navzoči samo po trije delegati posameznih narodnih zvez (slovenske, hrvaške in srbske) in štirje člani izvršilnega odbora Zveze. Tako bo torej jutri zbrana trinajstotica skušala dokončno urediti razmerje v naši atletiki. Slovensko atlet-

Prvenstvene tekme domačih klubov

V Ljubljani:

Igrišče Jadrana: ob 9. uri: Grafika : Adria
ob 10.30: Reka : Disk
ob 14: Slavija jun. : Moste jun.
ob 15: Slavija : Mladika
Igrišče Ljubljane: ob 9: Hermes : Bratstvo
ob 10.30: Svoboda : Mars
ob 14.30 Ljubljana jun. : Mars jun.
Igrišče Korotana: ob 10.15: Korotan : Moste

V Kranju:

ob 15.15: Kranj : Jadran

V Trbovljah:

ob 9.45: Trbovlje : Litija

ob 15.15: Amater : Hrašnik

V Zagorju:

ob 15: Svoboda : Retje

V Celju:

ob 15: Atletik : Olimp jun.

ob 16: Atletik : Olimp

V Čakovcu:

ob 15.30 Gradjanski : Rapid

V Murski Soboti:

ob 15.15 Mura : CSK

V Mariboru:

Igrišče Rapida: Ob 14: Maribor : železničar rez.

ob 15.30 Maribor : Železničar

Poleg navedenih tekem je še cela vrsta mladinskih in juniorskih tekem.

ske zveze bodo zastopali g. Sanci, Černe in Fin-nec; hrvaško: inž. Hellebrand, Francić in Kratky; srbsko pa verjetno Fischer, dr. Jovanović in Simić. Ti delegati so imeli od rednega občnega zbora v Ljubljani sem že nekaj sestanov, kjer so pripravljali in skušali napraviti taka pravila, da bodo zadovoljila vsa še neresena vprašanja. V nekaterih stvareh je bil sporazum že dosežen. Ostalo pa je nekaj še zelo važnih spornih vprašanj, ki jih bo treba še rešiti.

Prvo sporno vprašanje, je vprašanje sedeža zveze. Hrvati žele, da bi bil sedež zveze izmenoma eno, dve, ali tri leta v Zagrebu, nato ravno toliko časa v Ljubljani in v Beogradu, tako, da bi vsa tri mesta enakopravno prišla na vrsto. Slovenci in Srbi so pri prvih sestankih stali na stališču, da sedež Zveze določa vsakoletni redni občni zbor.

Druga velika zapreka je izprememba pravil. Hrvati hočejo doseči, da se bodo pravila izmenoma lahko samo sporazumno in enoglasno z vsemi tremi samostojnimi zvezami dočim stoji Slovenci in Srbi spet na stališču, da to ni potrebno, ampak da za dostojno za izpremembo pravil že navadna večina.

Tretje vprašanje pa je vprašanje kraljevine pristojnosti posameznih narodnih zvez. Hrvati hočejo na vsak način, da bi imeli klubi, ki so — do končne ureditve države — zaenkrat še na spornem področju (Bosna in Vojvodina) pravico sami izbirati, za katero zvezo se bodo opredelili. Srbi pa temu nasprotno hočejo imeti klube iz teh kraljev zase.

Kakor smo že navedli, so ta vprašanja delegati načelniki že nekajkrat, vendar dosedaj do soglasja še ni moglo priti. Vprašanje je tudi, ali bo sporazum jutri dosežen. V interesu atletskega športa bi pa nedvomno bilo prav, da bi vendar enkrat dokončno uredili vprašanja, ki še niso urejena. Za jutrišnji občni zbor zaradi gornjega vlada veliko zanimanje.

Snežne razmere

Poročilo Tuzkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SFD in JZSZ, dne 5. aprila 1940.

Triglavska jezera: —2, oblačno, 120 cm snega, osorjen.

Velika Planina 1538 m: —1, oblačno, 2 cm snega, osorjen.

Peca 1634 m: —1,5, oblačno, 45 cm snega, južen.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Zbor atletskih sodnikov v Ljubljani. Za propagandni cross country SK Planine, ki se vrši v nedeljo dne 7. t. m. ob 10.30 na Stadionu odredila sledeča jurij: vrhovni sodnik: dr. Bradac, starter Ciril Vidler, sodniki na cilju, časomerilci in sodniki na progi: Cuderman Vilko, Dobovšek Marjan, Gorjanc Jakob, Hvala Jole, Megušar Maks, Trtnik Metod. — Sodniki morajo biti na mestu tekmovanja najpozneje pol ure pred startom. — Predsednik.

Med Dunajem in Monakovim

Švicarski časnikar popisuje svoje vtise s potovanja po Nemčiji

Berlinski dopisnik švicarskega lista »La Suisse« Jean Heer objavlja v eni zadnjih števil nekaj vtisov s svojega potovanja po Nemčiji. Povabljen je bil, da si v družbi še drugih inozemskih časnikarjev v Berlinu ogleda nemške letalske tovarne in naprave v okolici Dunaja in je to pot izkoristil, da je obiskal še nekatera druga nemška mesta. Takole piše:

»Skrozi poplavljeni Slezijo in zaledeneli moravske pokrajine nas je vozil vlak iz pruske prestolnice proti njenemu bivšemu tekmeču s konaj nekoliko večjo brzino kakor v miru. Od trenutka, ko smo stopili na dunajsko tla, pa do našega odhoda smo bili gostje nemških letalcev, ki so se borili v nemško-poljski vojni. Mladi letalski častniki, ki so nam bili pridržani kot vodniki in spremljevalci, so skoraj vsi pomagali šteti odpor poljske armade, kateri pa iskreno priznavajo velik pogum in sposobnost, le o njenem vrhovnem vodstvu se izražajo zelo pomilovalno.

Komaj smo bili prispeli, so nas že odpeljali z avtomobili v nekoliko veliko letalsko šolo, potem pa smo prisostvovali vjam pasivne protiletalske obrambe, ki pa jih je prekinilo slabo vreme. Nemško protiletalsko topništvo, lahko in težko, je streljalo ob madžarski meji v bližini Eisenstadta, kjer je veliki mojster Haydn komponiral melodijo, ki so jo pozneje porabili za himno »Deutschland über alles«. Protiletalsko topništvo je presenetilo vse navzočne časnikarje s svojo veliko hitrostjo streljanja, ki je niso mogli zmanjšati niti nalivi, niti snežni metež.

Ena najbolj zanimivih delov našega potovanja je bil obisk velike letalske tvornice, kjer že več kakor eno leto v serijah izdelujejo letala Messerschmitt Me 109, katerih ima nekaj tudi švicarska federalna armada. Staro avtomobilsko tovarno so izredno kratkem času preuredili v letalsko tovarnico. V tovarni ni videti nobenega transmissijskekega jermena in nobenega — prahu. Stevila delavcev, ki so zaposleni v tovarni, kakor tudi števil letal, ki jih tovarna izdelava vsak mesec, nam niso povedali. Toda če človek vidi v tovarni dolge vrste letal, ki se niso izdelana, in pogleda še late že izgotovljenih, ki stoje na tvorniških letališčih, potem skoraj ne more v prvi sapi verjeti glasovom, da Nemčija s svojo industrijo komaj zmaga vojne potrebe. Profesor Messerschmitt, konstruktor teh letal, zagotavlja, da 99 odstotkov gradiva, ki je potrebno za gradnjo njegovih letal, daje Nemčija sama. Obisk tovarne se je končal s tem, da smo prisostvovali preizkušanju orožja, ki je vgrajeno v letalih. Topiča, skrita pod krili letala, in strojniki, katerih krogle gredo skozi letalski vijak, vse to je streljalo s takšno natančnostjo, da nas je vse v resnici zadržilo.

Zadnji večer smo časnikarji šestih držav preživeli v družbi z uglednimi vojaškimi osebnostmi. Na večeru je med drugimi govoril tudi vrhovni poveljnik letalskih sil v dunajskih okoliščah, ki je poudaril veliko gotovost vsega nemškega naroda, zlasti pa nemških vojakov, da bo vojna zelo kratka in da se bo končala s sijajno zmago nemškega orožja...

Dunaj je še zmerom paradiž za turiste, ki si hočejo kaj nakupovati. V njem je še mogoče kupiti stvari, ki jih drugod v Nemčiji ne dobiš več. Tako na Dunaju še lahko po mili volji kupiš usnjene kovčge in torbice ter dežnike, česar n. pr. v Berlinu ne dobiš drugače kakor na karte. Tudi hrana je na Dunaju mnogo boljše kakor v Berlinu. Kolikor sem mogel v zadnjem času opaziti tako v Lipskem, na Dunaju, v Monakovem, v Bratislavi, jedo skoraj povsod v Nemčiji bolje in več kakor pa v Berlinu. Sicer pa je razumljivo, da je lažje oskrbeti s prehrano 800.000 Monakovčanov kakor štiri milijone Berlinčanov, zlasti še, če pomislimo, da je Berlin precej oddaljen od vseh nemških poljedelskih središč.

Od Dunaja do Monakovega ne traja vožnja več kakor 9 ur. Toda če jih mora človek prebdeli na hodniku, sedeč na svojem kovčgu, z voznim listkom II. razreda v žepu, jih imaš kar dosti. Vlaki so polni vojaštva, ki se vozi na dopust, pa tudi drugih potnikov vseh mogočih vrst, kljub temu, da so oblasti priporočile obdobju, naj se ne vozi o velikonočnih praznikih.

Monakovo, mesto ki je videlo Chamberlaina, Hitlerja in Mussolinija, se mi zdi najbolj privilegirano med vsemi mesti v Nemčiji. Monakovo je mesto umetnikov vseh vrst in tam je pivo manj racionirano kakor drugod. Še zmerom vlada kljub vojni v ozračju neko razpoloženje, ki bi ga človek skoraj mogel označiti za veselo. Pivnice so polne, prav tako tudi bari in restavracije. Občutil sem veliko nasprotje med Monakovim in Dunajem, ki se mi je začela sejmata zdelo se kolikor toliko razgiban, zdaj pa je bil povsem mrtve. Vzrok te razlike pa ni toliko v nezadovoljstvu Dunajčanov kakor v drugih okoliščinah. Star Dunajčan, s katerim sva znana še iz časov pred anšlusom, mi je dejal, da je treba precej časa, da se družba reformira. Narodni socializem je postavil na oblast nove moze, katerih naloga je ustvarjati novo družbo. Toda za to je treba časa in preden se je moglo kaj temeljitega napraviti, je izbruhnila vojna. To je po mojem mnenju eden od vzrokov, zakaj n. pr. Monakovo, ki je že deset let narodno-socialistično, manj trpi zaradi vojne kakor Dunaj.

Gledališča na Bavarskem kakor tudi drugod po Nemčiji se zmerom nabito polna, tako da komaj ujameš kje kakšno vstopnico. Tako švicarski časnikar.

Kako so mogli Nemci najti poljske dokumente

Svetovno časopisje te dni mnogo piše o nemški Beli knjigi, v kateri so Nemci objavili številne poljske diplomatske dokumente iz neposredne dobe pred pričetkom vojne. Del svetovnega časopisja neprikrito izreka sum o svetlosti objavljenih dokumentov in zato je tembolj zanimivo poročilo amsterdamskega dnevnika »Telegram«, ki ga je prejel od svojega berlinskega dopisnika. Dopisnik tega lista trdi, da je pod vodstvom poslanika Moltkeja pregledal arhiv, v katerem so spravljene objavljeni poljski dokumenti. Dopisnik z gotovostjo potrjuje pristnost dokumentov, ki jih je razkrila sveta Bela knjiga. Poslanik Moltke je zanimal vesti, da bi te dokumente Nemci prejeli od Rusov, pač pa je res — tako piše amsterdamski list — da so že v začetku septembra uradniki poljskega zunanjega ministrstva dobili nalog, naj 35 zabojev z dokumenti odpravijo iz Varšave v Lublin. Toda zaboji z dokumenti so ostali na železniški postaji. Ko je prišlo do pospešene evakuacije Varšave, je postajenačelnik vprašal predpostavljene, kaj naj napravi z dokumenti. Dobil je nalog, naj jih zažge. Postajenačelnik pa tega iz neznanega razloga ni storil, nego je zaboje z dokumenti poslal nazaj v palačo zunanjega ministrstva, kjer so stali vse do tedaj, ko so Nemci vkorakali v Varšavo. Dopisnik lista izraža verjetnost, da bodo Nemci v kratkem nadaljevali z objavljanjem poljskih diplomatskih dokumentov.

Jesenice

III. občni zbor strokovne skupine ZZD na Jesenicah bo v nedeljo 7. aprila ob 9 dopoldne v veliki dvorani Kerkovega doma. Na občnem zboru bo poročal zastopnik centralne iz Ljubljane. Ob tej priliki se bo predvajal film o postanku Zveze združenih delavcev. Udeležba za člane obvezna. Gorenjska zimska športna podzveza ima 10. redno glavno skupščino v nedeljo 7. aprila ob 10 dopoldne v salonu gostilne »Mesarc« na Jesenicah.

Kino Kerkov dom predvaja danes ob 4 dopoldne glasbeni film »Pesem slavec«; zvečer ob 8 pustolovski film »Tajna gospodične Beate«. — Jutri ob 3 »Pesem slavec«, ob 8 pa »Tajne gospodične Beate«. Dodatki izbrani.

Ptuj

V ponedeljek, 8. t. m. priredi Prosvetno društvo prosvetni večer, na katerem bo predaval geometer g. Križaj Pavel o podobi naše zemlje. Predavanje se začne ob 20 v društveni dvorani minoritskega samostana.

Huda nesreča na cesti. Horvat Jože, 38letni posestniški sin iz Zg. Jablane pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju se je vračal v torek iz Ptuja, kjer je imel opravke, proti domu. Vozil se je s kolesom. Ko je bil približno sredi poti, je privozil proti njemu osební avto. Ker je Horvat vozil po levi strani, je prišlo do karambola, pri katerem jo je Horvat zelo skupil. Avto ga je podrl in mu je pri tem počila lobanja. Ponesrečenec so takoj prepeljali v ptujsko bolnišnico, kjer pa še vedno leži v nezavesti.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju

Avto je povozil oni dan nekega Horvata iz Cirkovcev, ki se je s kolesom peljal iz Ptuja. Nesreča se je zgodila ob koncu vasi, blizu odcepa nove ceste; ko je kolesar, vozeč po levi strani zaslišal za seboj znake s hupo, je hitro krenil na desno, pri tem ga je pa že zadel avto. Ponesrečenec ima prebito lobanja. Prepeljali so ga v ptujsko bolnišnico.

Meningitis, nova možganska bolezen, terja tudi pri nas svoje smrtno žrtev. Veliko otrok je v bolnišnici.

Predavanje o novi bolezni bo imel v nedeljo po jutranji sv. maši banovinski zdravnik g. dr. Peče s Ptujске gore.

Rogaška Slatina

V nedeljo, dne 7. aprila 1940 gostujejo železničarji iz Rogatec v Rogški Slatini in v priporju ob 4 popoldne v gledališki dvorani Zdraviliškega doma zabavno igró »Butalcic«. K obilni udeležbi vabijo železničarji.

»Poglej, kako imeniten aparat za britje je kupil moj mož! Krompir lupiti je sedaj zame prava igračka!«

Med pogrebom se je podrla hiša

Ko so te dni v neki hiši v Salermu v Italiji nosači dvignili na ramena krsto z zemskimi ostanke hišnega gospodarja, da bi jo odnesli iz hiše ven, so se pod njimi nenadoma vdrla tla. Krsta z nosači in vsi žalujoči sorodniki so zgrmili eno nadstropje v globino. Pri tem je bilo 14 oseb tako hudo poškodovanih, da so se morali zateči v bolnišnico. Neka 50 let na ženska je za poškodbami umrla.

Tovarna tera gori. V Kearnyju v državi New Jersey (Severna Amerika) je izbruhnil požar v ondodni tvornici tera. Plamen je našel dovolj hvaležnega goriva. Tem težje pa je bila naloga gasilcev, ki se jim je komaj posrečilo požar omejiti. Tovarna pa je zgorela do tal. Delavci so se utegnili vsi pravočasno rešiti.

NA VIDEZ SE JE POMLADILA ZA 10 LET!

Poglejte te fotografije iste mlade dame!

Gospodična Brassade pripoveduje, kako je postala na videz za mnogo let mlajša in še enkrat bolj privlačna

»Presenečena in navdušena sem zaradi divne izpremembe moje zunanosti. Vse prijateljice mi zavidajo in povprašujejo po moji skrivnosti. Znanci pa mi neprestano čestitajo zaradi moje prekrasne polti. Evo, kako sem to dosegla:

Vsak večer uporabljam rožnato hranilo za kožo Tokalon. Ta vsebuje »Biocel«, presenetljiv vitalni element mladosti, ki ga je odkril neki glasoviti dermatolog. Ona hrani in olepšava, ko spite. Ko postane čvrsta

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kasele s kremom Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite Din 5— v poštini znamkah za poštino, omot in druge stroške na naslov: Hinko Mayer i drug, Odio 10—L, Zagreb, Praška ul. 6.

in brez gub. Čez dan uporabljam Krem Tokalon bele barve, da se mi razkroje zadržalci in zožijo razširjene žnojnice, ter da mi koža postane sveža, jasna in velurno gladka.

Vsaka žena, ki se poslužuje te nege le-pote samo tri minute na dan, lahko postane na videz za mnogo let mlajša — ter dobi krasno polt. S hranili za kožo Tokalon so uspešni rezultati zajamčeni, ali pa se denar vrne.

Podpiranje družin vpoklicancev na vojaške dolžnosti

Za podpiranje družin oseb, poklicanih na vojaške dolžnosti, je porabljenih do sedaj že 50 milijonov din. Novi kredit 50.000.000 din je zagotovljen. Izjemne razmere, ki so nastale v Evropi septembra preteklega leta, so prisilile tudi našo državo, da v svrhu zaštite naših meja za vsako morebitnost podvzame celo vrsto ukrepov. V tem je treba omeniti tudi pozivanje gotovega števila vojaških obveznikov na kraje ali daljše vaje. To pozivanje velikega števila hranilcev družin je čisto naravno dovedlo do neugodnih izprememb gospodarskega položaja mnogih družin, katero dejstvo je zlasti povečala zima, ki je bila na pragu in se je moglo pričakovati, da bo cela vrsta družin, katerih hranilci so bili poklicani pod zastavo, ostala brez najpotrebnejših sredstev za preživljanje.

Kraljevska vlada je to predvidela. Računajoč z nastalimi razmerami, je ukrenila vse potrebno, da se družine, ki so bile zaradi vpoklica hranilcev na vojaške dolžnosti ogrožene, podpro, kolikor je mogoče. Zato je predpisana uredba o podporah družinam oseb, poklicanih na vojaški dolžnosti. Istočasno z uredbo je predpisan tudi pravilnik o njeni izvedbi, stasoma pa, kakor so to zahtevala nastala vprašanja, pa so bila predpisana tudi razna navodila in tolačenja, tako da imamo danes pri rokah zelo sodobno, gibčno in naglo zakonodajo o tem predmetu.

Organizacija je bila zaupana Osrednji upravi za posredovanje dela. Zaradi svoje odlične organizacije ter zaradi izvrstnega sodelovanja Poštne hranilnice se ji je posrečilo organizirati vse delo tako dobro, da se je začela uredba izvajati že peti dan po podpisu uredb.

Danes, šest mesecev potem, ko je začelo delovati podpiranje družin oseb, poklicanih na vojaške dolžnosti, se morajo podati že najpotrebnejša poročila in prvi uspehi.

Podpora se podeljuje po odborih za podpiranje, ki so organizirani po okrajnih sodiščih. V vsakem odboru je predstojnik sodišča, občine, oziroma mestnega poglavarstva in krajevne davčne uprave. Na obširnih okrajnih glavarstvih se moreta ustanoviti tudi po dva, pa celo po trije odbori za podpiranje, tako da deluje danes v vsej državi 407 odborov za podpiranje.

Vsa organizacija dela v odborih je smotrno zelo poenostavljena, tako da pridejo družine, ki prosijo za podporo, prav hitro do svojih pravic. Zastojanje, da odda en družinski član pismeno ali ustmeno prošnjo na občini ali na mestnem poglavarstvu. V roku največ 48 ur se prošnja dostavi odboru za podporo, ki, brž ko prošnjo reši, izda neposreden nalog za izplačilo; izplačila pa vrše pošte po čekovnih nakaznicah. Uredba predvideva tudi postopek za pritožbe, ki je zelo hiter in enostaven.

Do podpore ima pravico vsaka družina, katere hranilec je poklican na vojaške dolžnosti, ako izpolnjuje še naslednje pogoje:

a) da je hranilec poklican na vojaške dolžnosti, ne pa na odslužitev kadrovskega roka. Za reševanje vprašanj, kaj je razumeti pod vojaškimi vajami, veljajo predpisi vojaškega zakonodavstva, o čemer odloča v vsakem konkretnem primeru odbor za podporo;

b) da je družina zaradi odhoda njenega hranilca ostala brez sredstev za preživljanje, n. pr. ako je živele izključno od mezde ali plače hranilca;

c) da je hranilec poklican na orožne vaje po 1. juliju 1939. — Odbor za podporo podeljuje podpore po 5 do 8 din na dan za osebo z doklado po 3 din dnevno za vsakega otroka pod 16 leti starosti. Podpore se podeljujejo brez ozira na koleno sorodstva s hranilcem. Glavno je, da je hranilec vzdrževal prosilca s svojim zaslužkom in da je ta z njegovim odhodom na vojaške vaje ostal brez sredstev za preživljanje.

Prvi kredit 50.000.000 din, ki je bil potrjen obenem s predpisom uredb, je že potrošen. Stanje danih podpor je z 29. februarjem 1940 naslednje:

Banovina:	Potrošeno din:
drinska	2.958.575.—
vrbska	3.359.780.—
dravska	4.498.625.—
hrvatska	17.397.751.50
donavska	10.244.823.25
moravska	1.997.133.50
vardarska	4.999.958.—
zetska	3.598.048.25
uprava mesta Beograda	1.160.976.—

Skupaj 49.883.770.50

Ta celokupna vsota je izplačana na 172.561. čekovnih nakaznicah. Ako upoštevamo, da so morale biti posamezne prošnje tudi odbite, moramo računati, da so odbori za podporo do danes rešili nad 200.000 prošenj za podpore. Tako ogromno delo se je moglo izvršiti v redu samo zaradi dobre organizacije in zaradi pravilnega pojmovanja dolžnosti. Kajti treba je pomeniti, da so člani odborov za podpore opravljali svoje delo popolnoma brezplačno poleg svojih rednih dolžnosti kot sodniki, davčni uradniki ter kot občinski oziroma mestni svetniki.

Kakor je razvidno, so uspehi jasni. A kar je najvažnejše, zagotovljeno je delovanje te službe tudi za naprej, ker je odobren že novi kredit 50.000.000 din.

Drobne zanimivosti

Francoška vlada se je sporazumela s 11 velikimi romunskimi petrolejskimi družbami o nakupu 200.000 ton romunskega bencina, ki mora biti oddan do 15. junija t. l. Francozi bodo plačali 90 odstotkov v frankih, ostalo pa v dolarjih.

Pred kratkim so v Nemčiji preizkusili nad Severnim morjem novo bombno letalo, ki ga je konstruiral znani prof. Messerschmitt. To je že tretja vrsta letal, ki jih je konstruiral ta mož. Poleg lovskih letal Me 109 in borbenih letal M 110, bodo imeli Nemci v svojem bojnem letalstvu še Messerschmittove bombnike za dolge proge, ki so jim dali naziv »Jaguar«.

Prvi škof s pilotskim izpitom je nedavno vstopil nadškof v Newyorku msgr. Spellman. Ko je bil leta 1925—1933 v Rimu, se je naučil voziti letalo in prejel pilotsko diplomu.

Nagradna križanka

Tvrde, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izročijo svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka do četrtka prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno rešili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11					12			13	
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
23									
24									

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Trgovina pisalnih strojev in pisalnih potrebščin v Ljubljani, 6. Južno sadje, 11. Zaokroženost, 12. Nikanica, 13. Načelno (mož), 14. Pisalni pripomoček nabavila si ga najbolje pri trgovki po 1. vodoravno, 16. Kratica (circa), tudi kemična prvina, 17. Počasi izzevca, 18. Beseda, s katero nudimo, 19. Zavijati, delati zavitke, (tjaka), 23. Dobro rejen, 24. Veznik.

Navpično: 1. Nasprotje od grd, 2. Število, decimalna enota, 3. Domača perušina, 4. Oče, 5. Topiti (n. pr. sneg), 6. Oseba iz Grieg-ovega Peer Gynta, 7. Brez soli, 8. Stara beseda za »nač«, 9. Sve topisemska oseba, 10. Metati semena, 15. Rimski cesar, 20. Pesnitev, 21. I. t., 22. Oslovski glas.

Rešitev sobotne križanke.

Vodoravno: 1. MANICA, (manufakturna trdka v Ljubljani, Mestni trg, 7. Gajleja, 9. Do 10. Trop, 11. Vi, 13. Ost, 15. Ak, 16. Kal, 17. Mara, 19. Malo, 20. Karelja, 23. Kapela.

Navpično: 1. Ma, 2. Alt, 3. Nira, 4. Ilok, 5. Cep, 6. Aj, 7. Gosak, 8. Avala, 9. Dom, 12. Ilo, 14. Trak, 16. Kaja, 18. Ara, 19. Mil, 21. Ep, 22. Le.

Izrečani nagradjeni:

Med rešili, ki so pravilno rešili sobotno križanko so bili izrečani:

Zupan Olga, Gozd-Martuljek 27, p. Kr. gora. Gaj Marko, Zorža Klemensova 32, Belgrad. Rijavec Slavko, Vel. Loka 34, p. Višnja gora. Babnik Mimi, Vodnikova 55, Ljubljana VII. Dobivali bodo 1 mesec »Slovenec« brezplačno.

KSILOLITNI TLAK

je edini sodobni tlak za kuhinje, kopalnice, trgovske in tovarniške prostore. Izdeluje ga

„MATERIAL“

trgovina s stavbenim materialom lastnik MIRO VOVK

LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 b
Telefon 27-16 Brzjo „MATERIAL“

Trbovlje

Posla je počasna. Neki naš naročnik je dobil brzojav, da mu je umrla sorodnica. Brzojavka je prispela v Trbovlje ob deseti dopoldne, v roke pa jo je dobil šele ob štirih popoldne, da ni mogel več pravočasno na pogreb. Pismonoši so gotovo preobremenjeni, a če gre za take slučaje, je treba dati prednost taki brzojavki, drugače nima pomena brzojav.

854.000 din več je dobila občina od davkov, kakor je bilo preračunano. To se godi že tri leta sem, a deklad ne znižajo, čeprav so najvišje od vseh industrijskih občin. Ta presežek proračuna bodo sedaj dali v fond za razširjenje vodovoda 800.000 din za klavnico, 20.000 din v kritje primanjkljaja, dasi je dosedaj vedno izkazala dobiček; 8000 din pa bodo porabili za ureditev občinskega pokopališča. Za pomožno moč pri vojaškem referatu na občini so postavili vpok. orož. poveljnika Misljeja.

Mali oglasi

V upravi »SLOVENEČ« naj dvignejo inserenti naslednje ponudbe:

Dalibor 4363
Državni uslužbenec 4739
Lep razgled 3257
Pridna in poštena 4565
Ugodno za knjižnico
št. 3006
št. 5000

Službe iščejo

Komercialist
z bančno in tovarniško prakso želi menjati službo. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Ekonomist« št. 4894.

Službo določa

Hlapca h konjem
poštenega, sprejme takoj Josip Pub, Gradaska 22, Ljubljana.

2 fotografska pomočnika (pomočnici) - verzirana dela v temnici, za dobro plačo, in vajenca, sprejme založba razglednic - Vekoslav Kramarič, Ljubljana, Resljeva c. 18. - Zglasiti se ob ponedeljkih

Gospoda ali gospodično

za srbsko-nemško korespondenco, event. strojno tehnika, kalkulanta, ki je morda že delal v tehničnih trgovinah ali v trgovinah, ki se bavijo z izolacijami, centralno kurjavo in podobno, rabimo takoj. Ponudbe z referencami na Propaganda a. d. Beograd, p. p. 409 pod št. 5015.

Blago za

damske plašče, kostume in obleke

ter vse vrste svile v najnovejših modnih vzorcih

R. MIRLAUC

»PRI ŠKOFU«
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica 3
Pred škofijo 3

Solidna

postrežba

36

»Navaditi se moram šele na to,« je odvrnil Lovrenc pristržno

dobrotljivo.

Jolanda se je mahoma zavedela, da bi ne bila smela stopiti takšna

pred svojega mladega prijatelja, bilo ji je, kakor da je deška obleka

iz kopriv.

Kmalu sta pa premagala mučno občutje in sta hodila in govorila

o stvarih na potu. Preskakovala sta žuborečo Berninščico, dospela

do Monteratscha in počivala na skladih ob vznožju ledenika.

Mesto v ledu pod izgubljenim otokom je igrivo žarelo v jutranji

svetlobi. In govorila sta o pravljici, ki ječi v grmenju ledenika.

»Ne ravnala bi tako ko dekle iz Pontresine,« je zašepetal Landolo.

»Zvesto bi čakala, ako bi pa ne prišel...«

V temnem občutju je umolknila, senca so ji od strasti utripala.

Nič več ni bila nedostopna Jolanda, nič več lovski mladeč, ki je

zobno pogledoval: »Ne predrži se me dotakniti!« Hlepela je po

dobri besedi svojega tovariša.

On je pa v zadregi molčal; da se bo prigoda končala tako, ni

priznava.

Njegovo zmedenno molkanje je pripisovala svoji obleki.

Usmiljenje, usmiljenje so prosile njene oči, ne omenjaj obleke!

In okoli ust ji je ganljivo drhtelo.

Nenadoma se je dvignila: »Domov grem!«

In spričo Jolandinega trpljenja se je omečal tudi Lovrenc. S

prijaznimi besedami ji je ponudil roko.

Tedaj je naslonila Jolanda glavo na mladeničevo ramo.

In je zajela: »Lovrenc, odpustite mi, v tej obleki me ne boste

nikoli več videli.«

Vroče solze so se ji udrle po žarečih licih. In zmeden je pre-

mišljeval mladenič, kako bi potolažil svojega ubogega prijatelja. Ne-

naden domislek: poljubil je Jolando.

In vsa v solzah je zasijala od sreče.

V sramežljivosti in vznurjenosti je jecljala nespametne besede,

sveti ljubavni opoj je vriskal iz njih, nenavadna moč čustva.

Vendar je bilo vse, kar je govorila, preesunljivo čisto.

Težko sta se ločila mladenič in dekle.

Potr in z otočnim srcem je stopal Lovrenc Gruber v Puschlav.

Jolanda v deški obleki, o, lepo ji je pristojala! Toda kar se je

bilo prebudilo v mesečini, se je razblinilo ko sanje, razblinilo spričo

te obleke!

Njegov poljub je bil poljub usmiljenja!

Vest mu ni dala miru, po nekaj dneh je razodel čudno prigodo

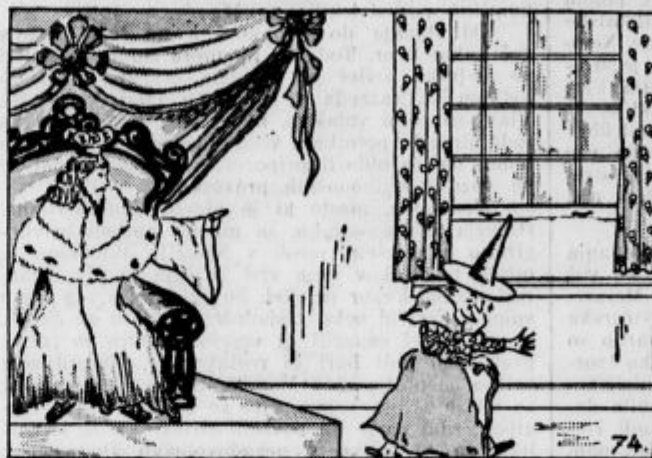
svoji materi. Smrt nobleda je poslušala sina.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(73) Torej v tem starem gradu, kjer je davno, davno živel neki roparski vitez, stanuje sedaj neka stara čarovnica. Čisto sama. Prej je živela v deželi kralja Ljubomira.

(74) Dokler je živela tam, je bil v deželi sam preprij in nemir. Tega kralj ni mogel več prenašati, pa jo je nekega lepega dne poklical k sebi. Zapovedal ji je, naj v 24 urah zapusti deželo, ker on hoče imeti v svoji deželi mir in zadovoljstvo, ne pa sam preprij.

Prodamo

Rdeč čebulček
nudimo po nižani cen. Sever & Komp., Ljubljana.

Najugodnejši nakup

moških oblek nudi

Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

50 hl zlahtnega cvička

prodam. Ponudbe v upr.

»Slovenec« pod »Lastni

pridelek« št. 4918.

Kupujte pri naših

inserentih!

Cepljeno trsje

prvorazredno, dinar kom., divjaki, korenjaki, sadno drevje, nudi Ziber Frano, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanjci. - Zahtevajte seznam.

Lepa spalnica

zavese, mize in drugo, zaradi odpotovanja prodam. Ogled v popoldanskih urah v Gosposki ul. št. 7-1.

Pisalni stroj

»Underwood« in »Continental«, oba velika, v odličnem stanju - prodaja »Torpedo« - Miklošičeva cesta 18.

SOBE

ISCEJO:

Sobo od 150-190 din

mesečno išče mirna go-

spodnja. - Ponudbe na

upravo »Slovenec« pod

»Točna plačilnica«.

ODDAJO:

Prazno sobo

sončno, s posebnim vho-

dom, takoj oddam. Zajec

Al., Sv. Petra c. 14.

Čitajte in širite

»Slovenec«!

Posestva

2 lepi stavbeni parceli
naprodaj blizu kolodvora Jarše-Mengeš. - Peterlin, Preserje, p. Radomlje.

Krasne stavbne parcele

v Ljubljani, na Prulah,

ugodno naprodaj. Naslov

v upravi »Slovenec« pod

št. 5081.

Prodajam parcele:

ob Celovski cesti, 600 do

do 900 m² velike; cena

ugodna. Mišček, Medve-

dova 38.

Naša predobra mama, stara mama in tašča, gospa

Marija Hofbauer
vd. Teppey, roj. Tischler

nas je v četrtek, dne 4. aprila 1940, v 73. letu starosti, po kratki boleznici za vedno zapustila.

Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo, dne 7. aprila 1940, ob štirih popoldne iz hiše žalosti v Vitanju na farno pokopališče.

Vitanje, 4. aprila 1940.

Žalujoči ostali

Jakob K. Heer

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

»Zdaj si odpočijem en dan pri svojem stricu, župniku v Pontresini, pojutrišnjem zgodaj se odpravim čez Bernino v Puschlav. Potem se vrnem k stricu na počitnice in takrat se bo gotovo našla prilžnost, da se bova zopet videla.«

Tako brezskrbni študent.

Mlada človeka nista mislila dalje; zopet se videti in si ugajati, kaj

naj bi bilo to hudega!

Ko sta pa stopala proti Pontresini, je začela Jolanda težko dihati.

»Gotovo ste preveč utrujeni,« je menil sočutno Lovrenc.

»Ne,« je zašepetala, »z vami bi šla še daleč.«

In ko sta dospela v Pontresino in je sijala luna sem iz gozdne

zaseke Roseške doline, ko sta si segla za slovo v roke, je trepetala

njena v njegovi in dolgo je ni umaknila, nekaj ko vzdih se ji je

utrgalo iz ustnic.

»Kaj vam je, Jolanda?«

Njen obraz ji je vroče žarel.

»Ali vam smem nekaj reči?« je trepetal njen glas. »Toda če bi

zaradi tega slabo mislili o meni, bi bilo moja smrt!«

»Govorite, Jolanda! Prav gotovo vam ne bom nič zameril.«

Tedaj je povesila temne oči.

Pojutrišnjem, ko boste odhajali v Puschlav, vas bom čakala na

cesti. Nosila bom lovsko obleko, da bodo ljudje mislili, da grem na

lov, in potem bi mogla kakor urico potovati skupaj.«

Jecljala je tiho in rdela od sramu. Skoraj v zadregi je pritrdil

Lovrenc hitremu svidenju, mladostno veselje do prigod je prema-

galo pomisleke.

Bila je tako nenavadna in tako lepa: Jolanda Paltram, lovška

dekle.

Ko se je bil drugi dan poslovil od župnika Tassa, se mu je nad

Pontresino v bleščem jutru pridružil lovski mladeč s klobukom na

glavi in v puško čez pleča.

»Zdaj sem Landolo!« se mu je nasmehnil lepi mladeč.

Študent mu je pa v tesnobni zadregi segel v roko

»Ali vam tako ne ugajam?« je vprašal Landolo z izrazom strahu

in drobnim obraz je žarel od brezmejnega sramu.